

U S T A W A

z dnia <data wydania aktu> 2017 r.

**o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej
Polskiej oraz niektórych innych ustaw¹⁾**

Art. 1. W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1836 i 2003 oraz z 2017 r. poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 pkt 9 otrzymuje brzmienie:
 - a) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:
„5a) dokument „zgoda na pobyt tolerowany” – dokument wydawany cudzoziemcowi, który uzyskał zgodę na pobyt tolerowany;”;
 - b) pkt 9 otrzymuje brzmienie:
„9) kraj pochodzenia – państwo, którego obywatelem jest cudzoziemiec, a w przypadku cudzoziemca, którego obywatelstwa nie da się ustalić lub który nie posiada obywatelstwa żadnego państwa – państwo jego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu;”;
- 2) w art. 7 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Pisma w sprawach określonych w ustawie mogą być przekazywane z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2016 r. poz. 1030 i 1579) lub faksu, i doręczane cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.”;
- 3) w art. 30 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. W przypadku gdy mogą zachodzić okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania w trybie granicznym, stwierdzone przez organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ Straży Granicznej, o którym

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin oraz ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

mowa w ust. 1, przekazuje wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej Szefowi Urzędu w ciągu 24 godzin od złożenia wniosku.”;

4) w art. 38:

a) w ust. 2 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) państwo niebędące państwem członkowskim znajdujące się na liście bezpiecznych krajów trzecich określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 39a jest uważane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy.”,

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Państwo niebędące państwem członkowskim znajdujące się na liście bezpiecznych krajów trzecich jest uważane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy, jeżeli między wnioskodawcą a tym państwem, które nie jest państwem pochodzenia wnioskodawcy, istnieje związek tego rodzaju, że powrót wnioskodawcy do tego państwa byłby rozsądny z jego punktu widzenia oraz gdy w tym państwie:

- 1) życie i wolność wnioskodawcy nie są zagrożone z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej;
- 2) nie zachodzi rzeczywiste ryzyko doznania przez niego poważnej krzywdy;
- 3) jest przestrzegana zasada, o której mowa w art. 33 Konwencji Genewskiej;
- 4) jest przestrzegany zakaz wydalania, gdy jest ono sprzeczne z prawem do wolności od tortur oraz okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania;
- 5) istnieje możliwość ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy i, jeżeli status taki zostanie przyznany, uzyskania ochrony zgodnie z Konwencją Genewską.”;

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Organ, który wydał decyzję ostateczną o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za wniosek niedopuszczalny na podstawie art. 38 ust. 2 pkt 5, wydaje wnioskodawcy i osobom, w imieniu których wnioskodawca występuje, z urzędu, zaświadczenie dla państwa uważanego za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do tego wnioskodawcy informujące w języku tego państwa,

że wniosek cudzoziemca o udzielenie mu ochrony międzynarodowej został uznany za wniosek niedopuszczalny.”;

5) w art. 39:

a) w ust. 1:

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) złożył wniosek jedynie w celu opóźnienia lub zakłócenia wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu lub decyzji kończącej postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu wszczęte przed złożeniem wniosku w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej;”;

– w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6–9 w brzmieniu:

„6) pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia znajdującego się na liście bezpiecznych krajów pochodzenia określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 39a;

7) w złej wierze zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży lub pozbył się ich, jeżeli te dokumenty pomogłyby w ustaleniu jego tożsamości lub obywatelstwa;

8) wjechał nielegalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przedłużył nielegalnie swój pobyt na tym terytorium oraz bez ważnego powodu nie zadeklarował zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej albo nie złożył wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie, zważywszy na okoliczności wjazdu;

9) odmawia wywiązania się z obowiązku poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych przewidzianego w rozporządzeniu 603/2013.”;

b) w ust. 2 uchyla się pkt 4,

c) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Państwo niebędące państwem członkowskim znajdujące się na liście bezpiecznych krajów pochodzenia jest uważane w odniesieniu do wnioskodawcy za bezpieczny kraj pochodzenia, jeżeli posiada on obywatelstwo tego państwa albo nie posiadając obywatelstwa żadnego państwa miał w tym państwie miejsce zwykłego pobytu i nie podał żadnych poważnych podstaw do nieuznawania tego

państwa za bezpieczny kraj pochodzenia, odnoszących się do jego szczególnej sytuacji oraz do udzielenia mu ochrony międzynarodowej.”;

6) po art. 39 dodaje się art. 39a i art. 39b w brzmieniu:

„Art. 39a. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, listę bezpiecznych krajów pochodzenia oraz listę bezpiecznych krajów trzecich, które stosuje się w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej, na okres dwóch lat, z uwzględnieniem postanowień załącznika nr 1 do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 60), a w przypadku bezpiecznych krajów trzecich także z uwzględnieniem istnienia w danym państwie warunków, o których mowa w art. 38 ust. 3a pkt 4 i 5.

Art. 39b. 1. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatruje się w trybie granicznym, w przypadku, gdy wnioskodawca, który złożył wniosek w przejściu granicznym, nie spełniając warunków wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium:

- 1) podał inne przyczyny złożenia wniosku niż obawa przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej lub ryzyko doznania poważnej krzywdy albo nie podał żadnych informacji o okolicznościach związanych z obawą przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy;
- 2) wprowadził organ rozpatrujący wniosek w błąd przez zatajenie informacji lub dokumentów albo przedstawienie fałszywych informacji lub dokumentów, dotyczących jego tożsamości lub obywatelstwa o istotnym znaczeniu dla nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 3) przedstawił wyraźnie niespójne, sprzeczne lub nieprawdopodobne wyjaśnienia na potwierdzenie faktu prześladowania lub ryzyka doznania poważnej krzywdy, które są sprzeczne ze sprawdzonymi informacjami dotyczącymi kraju pochodzenia;
- 4) pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia lub państwo niebędące państwem członkowskim jest uważane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy;
- 5) złożył kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę żadne nowe dowody ani

okoliczności faktyczne lub prawne, znacząco zwiększające prawdopodobieństwo udzielenia ochrony międzynarodowej;

- 6) stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego lub był z tego powodu w przeszłości wydany z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub zobowiązany do powrotu;
- 7) w złej wierze zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży lub pozbył się ich, jeżeli te dokumenty pomogłyby w ustaleniu jego tożsamości lub obywatelstwa;
- 8) odmawia wywiązania się z obowiązku poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych przewidzianego w rozporządzeniu 603/2013.

2. W postępowaniu prowadzonym w trybie granicznym stosuje się przepisy niniejszego rozdziału, z tym że:

- 1) załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 20 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) w decyzji kończącej postępowanie wskazuje się, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej był rozpatrywany w trybie granicznym;
- 3) odwołanie od decyzji kończącej postępowanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji.

3. Trybu granicznego nie stosuje się wobec cudzoziemca, w przypadku, gdy:

- 1) umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla jego życia lub zdrowia;
- 2) jego stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że był ofiarą tortur, lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania;
- 3) jest małoletnim bez opieki;
- 4) jest osobą niepełnosprawną.”;

7) w art. 40:

- a) w ust. 1 wyrazy „organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”,
- b) w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

„1) nie stawiał się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia złożenia wniosku, a we wniosku nie wskazał innego adresu, pod którym będzie przebywał;

- 2) nie stawiał się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia zwolnienia ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców, w przypadku gdy Szef Urzędu na podstawie art. 89c nie nakazał mu przebywania w określonym miejscu lub określonej miejscowości i wnioskodawca nie wskazał we wniosku innego adresu, pod którym będzie przebywał;
- 3) opuścił ośrodek i nie powrócił do niego przez okres dłuższy niż 2 dni bez usprawiedliwionej przyczyny;”;
- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Decyzję o umorzeniu postępowania wydaną ze względu na okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 1–5, pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba że w sprawie został ustanowiony pełnomocnik.”;
- 8) po art. 43 dodaje się art. 43a w brzmieniu:

„Art. 43a. W toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej funkcjonariusze Straży Granicznej mogą wykonywać czynności, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Przepisu art. 79 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.”;
- 9) w art. 44:
 - a) w ust. 1, 4 i 5 wyrazy „organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”,
 - b) w ust. 3 wyrazy „organ prowadzący postępowanie” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”;
- 10) w art. 45:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed wydaniem decyzji o nadaniu cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzieleniu mu ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany Szef Urzędu zwraca się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby – także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w:

 - 1) art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2, lub

- 2) art. 20 ust. 1 pkt 2, ust. 2 lub 3, lub
 - 3) art. 349 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - 4) art. 352 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.
- b) w ust. 3 i 5 wyrazy „organ prowadzący postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”;
- 11) w art. 47 po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:
- „1a. W przypadku gdy w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej odmawia się wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej i wyjdą na jaw okoliczności, o których mowa w art. 348 pkt 1, 2 lub 3 lit. a-c ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, orzeka się o udzieleniu wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, zgody na pobyt ze względów humanitarnych, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 349 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.
- 1b. W przypadku, o którym mowa w art. 351 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje orzeka się o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany.”;
- 12) po art. 51 dodaje się art. 51a–51l w brzmieniu:
- „Art. 51a. 1. W decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje oraz w decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, orzeka się o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen oraz określa się okres tego zakazu.
2. Nie orzeka się o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen, w przypadku gdy:
- 1) wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, została wydana wcześniej decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która nie została wykonana;

- 2) wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, posiada zezwolenie na pobyt czasowy, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, zgodę na pobyt tolerowany, prawo pobytu lub prawo stałego pobytu zgodnie z ustawą z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2016 r. poz. 904);
- 3) wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, są tymczasowo aresztowani, odbywają karę pozbawienia wolności lub stosuje się wobec nich środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się termin dobrowolnego powrotu, który wynosi od 15 do 30 dni, liczony od dnia doręczenia decyzji.

4. W decyzji, o której mowa w ust. 1, nie określa się terminu dobrowolnego powrotu, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo ucieczki cudzoziemca, lub
- 2) wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

5. Przy ocenie prawdopodobieństwa ucieczki uwzględnia się w szczególności, czy cudzoziemiec:

- 1) zadeklarował niepodporządkowanie się obowiązkom wynikającym z otrzymania decyzji, o której mowa w ust. 1, lub
- 2) nie dysponuje dokumentami poświadczającymi jego tożsamość, lub
- 3) przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa, lub
- 4) wjechał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie obowiązywania wpisu do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany, lub do Systemu Informacyjnego Schengen do celów odmowy wjazdu, lub
- 5) przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców albo zastosowano wobec niego środki, o których mowa w art. 88 ust. 1, w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej w trybie granicznym.

6. W decyzji, o której mowa w ust. 1, wydanej bez określenia terminu dobrowolnego powrotu wskazuje się państwo, do którego cudzoziemiec powinien powrócić.

7. W przypadku gdy cudzoziemiec przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa w okresie po wydaniu decyzji, o której mowa w ust. 1, a przed upływem terminu dobrowolnego powrotu, termin, o którym mowa w ust. 3, wygasa z mocy prawa.

Art. 51b. 1. W decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, można określić dłuższy termin dobrowolnego powrotu niż określony w art. 51a ust. 3, jeżeli cudzoziemiec jest obowiązany do osobistego stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej lub jego obecności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga interes Rzeczypospolitej Polskiej lub wyjątkowa sytuacja osobista cudzoziemca, wynikająca w szczególności z długości pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z łączących cudzoziemca więzi o charakterze rodzinnym i społecznym lub z potrzeby kontynuowania nauki przez małoletnie dziecko cudzoziemca.

2. Szef Urzędu, może przedłużyć termin dobrowolnego powrotu określony w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, z powodu okoliczności, o których mowa w ust. 1, także po jej wydaniu, jednorazowo, na wniosek cudzoziemca.

3. Termin dobrowolnego powrotu, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może być dłuższy niż 1 rok.

Art. 51c. 1. W decyzji, o której mowa w art. 51b ust. 1 i 2, można do czasu dobrowolnego powrotu zobowiązać cudzoziemca do:

- 1) zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu Straży Granicznej wskazanego w decyzji – do dnia, w którym nastąpi dobrowolny powrót;
- 2) wpłaty zabezpieczenia pieniężnego w wysokości określonej w decyzji, nie niższej niż dwukrotność minimalnego wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę;
- 3) zamieszkiwania w wyznaczonym w decyzji miejscu – do dnia, w którym nastąpi dobrowolny powrót.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, można orzec o zastosowaniu jednego lub więcej niż jednego spośród środków, o których mowa w ust. 1.

3. Cudzoziemiec dokonuje wpłaty zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, na rachunek bankowy jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, wskazany w decyzji, o której mowa w art. 51b ust. 1 i 2.

4. Organ Straży Granicznej dokonuje zwrotu zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w terminie 3 dni od dnia okazania przez cudzoziemca biletu na podróż powrotną lub innego dowodu, z którego wynika zaplanowana podróż powrotna.

5. Od kwoty podlegającej zwrotowi nie nalicza się odsetek ustawowych.

6. Zabezpieczenie pieniężne, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przechowuje się do czasu okazania przez cudzoziemca biletu na podróż powrotną lub innego dowodu, z którego wynika zaplanowana podróż powrotna.

7. Cudzoziemcowi nie wolno zmieniać miejsca zamieszkania wyznaczonego w decyzji o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu bez zmiany tej decyzji.

8. W przypadku ucieczki cudzoziemca zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przechodzi na własność Skarbu Państwa. Przepisy ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. poz. 1537 oraz z 2009 r. poz. 1241) stosuje się odpowiednio, z tym że termin do odbioru depozytu wynosi 1 rok od dnia doręczenia wezwania do odbioru uprawnionemu lub wezwania, o którym mowa w art. 6 ust. 5 tej ustawy.

9. W przypadku gdy w decyzji, o której mowa w art. 51b ust. 1 i 2, cudzoziemiec został zobowiązany do zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu Straży Granicznej, wpłaty zabezpieczenia pieniężnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, lub zamieszkiwania w wyznaczonym w decyzji miejscu, Szef Urzędu informuje o tym organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

Art. 51d. 1. Zakaz ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen w przypadku, gdy w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, został określony termin dobrowolnego powrotu, orzeka się na następujące okresy:

- 1) 6 miesięcy, jeżeli postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie było prowadzone w trybie przyspieszonym;
- 2) 1 rok, jeżeli postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej było prowadzone w trybie przyspieszonym.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, orzeka się jednocześnie o zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru

Schengen na okres 3 lat na wypadek, jeżeli cudzoziemiec w terminie określonym w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1 nie opuści terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przekroczy lub będzie usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa.

3. Zakaz ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen w przypadku, gdy w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, nie został określony termin dobrowolnego powrotu orzeka się na następujące okresy:

- 1) od 1 roku do 3 lat - w przypadku, o którym mowa w art. 51a ust. 4 pkt 1;
- 2) 5 lat - w przypadku, o którym mowa w art. 51a ust. 4 pkt 2.

Art. 51e. 1. Szef Urzędu, na wniosek cudzoziemca, w drodze decyzji, może cofnąć zakaz ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen, jeżeli cudzoziemiec wykaże, że:

- 1) wykonał obowiązki wynikające z decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, lub
- 2) jego ponowny wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innych państw obszaru Schengen ma nastąpić ze względu na uzasadnione okoliczności, zwłaszcza ze względów humanitarnych, lub
- 3) została mu przyznana pomoc w dobrowolnym powrocie, o której mowa w art. 334 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

2. W postępowaniu w sprawie cofnięcia zakazu, o którym mowa w art. 51a ust. 1, bierze się pod uwagę w szczególności okoliczności, ze względu na które ma nastąpić ponowny wjazd cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub innych państw obszaru Schengen.

3. Zakazu ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen nie cofa się, gdy:

- 1) wjazd lub pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub naruszyć interes Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 2) cudzoziemiec nie uiścił należności z tytułu kosztów związanych z wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, które był obowiązany ponieść, lub

- 3) został on orzeczoney po tym, jak została cudzoziemcowi wydana decyzja o cofnięciu zakazu ponownego wjazdu i od wydania tej decyzji nie upłynęły 2 lata, lub
- 4) nie upłynęła jeszcze co najmniej połowa okresu, na jaki został orzeczoney.

4. Przepisów ust. 3 pkt 3 i 4 nie stosuje się, jeżeli wjazd cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma nastąpić ze względów humanitarnych.

Art. 51f. 1. Koszty związane z wykonaniem zobowiązania cudzoziemca do powrotu orzeczonego w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, ustala się, w przypadku gdy decyzja ta podlega przymusowemu wykonaniu.

2. Koszty, o których mowa w ust. 1, ponosi cudzoziemiec.

3. Koszty, o których mowa w ust. 1, ustala się, gdy decyzja o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej i zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub decyzja o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny stała się ostateczna, a w przypadku wydania takiej decyzji przez organ wyższego stopnia, gdy decyzja ostateczna została cudzoziemcowi doręczona.

4. Kosztów, o których mowa w ust. 1, nie ustala się w przypadku gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej był rozpatrywany w trybie granicznym.

5. Komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy w sprawie przymusowego wykonania decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, ustala, w drodze decyzji, wysokość kosztów, o których mowa w ust. 1. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

6. W przypadku gdy cudzoziemiec przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, decyzję o wysokości kosztów, o których mowa w ust. 1, wydaje organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców.

7. Należności z tytułu kosztów, o których mowa w ust. 1, przedawniają się z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja o ustaleniu wysokości kosztów stała się ostateczna.

8. Do kosztów, o których mowa w ust. 1, zalicza się w szczególności koszty:

- 1) pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 2) pobytu cudzoziemca w pomieszczeniu przeznaczonym dla osób zatrzymanych;
- 3) badania lekarskiego cudzoziemca;

- 4) pomocy udzielonej cudzoziemcowi przez inne państwo członkowskie w związku z przeprowadzeniem tranzytu drogą powietrzną przez jego terytorium;
- 5) zapewnienia cudzoziemcowi opieki medycznej i psychologicznej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 6) doprowadzenia cudzoziemca do pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców;
- 7) doprowadzenia cudzoziemca do organu Straży Granicznej, sądu, prokuratury, jednostki Policji, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, placówek opiekuńczo – wychowawczych lub podmiotów leczniczych;
- 8) czynności, o których mowa w art. 325 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 9) doprowadzenia cudzoziemca do granicy lub portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony.

9. Koszty, o których mowa w ust. 1, oblicza się zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 339 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

10. Organ, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości kosztów, o których mowa w ust. 1, może zmienić tę decyzję, jeżeli koszty te uległy zmianie po wydaniu decyzji. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

11. Organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach o ustalenie wysokości kosztów, o których mowa w ust. 1, oraz zmiany decyzji o ustaleniu wysokości kosztów, o których mowa w ust. 1, jest Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 51g. 1. Należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, podlegają, z zastrzeżeniem art. 51h–art. 51j, egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz. 599, z późn. zm.²⁾).

2. Postępowanie egzekucyjne może być wszczęte bez uprzedniego doręczenia upomnienia.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 868, 1228, 1244, 1579, 1860 i 1948.

3. Organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, nie wystawia tytułu wykonawczego, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że egzekucja byłaby bezskuteczna.

4. Organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, nie wystawia tytułu wykonawczego, gdy zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tych kosztów, w szczególności gdy brak jest majątku cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, niezwłocznie wystawia tytuł wykonawczy, jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 4, uległy zmianie.

Art. 51h. 1. Należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, mogą być potrącane ze środków pieniężnych cudzoziemca znajdujących się w depozycie strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców.

2. Komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, o którym mowa w ust. 1, ustala, w terminie 14 dni od dnia przyjęcia cudzoziemca do strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, ryczałt na pokrycie należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1.

3. Ryczałt stanowi przybliżoną wysokość kosztów ustalanych w drodze decyzji, o której mowa w art. 51f ust. 4. Ryczałt ustala się z uwzględnieniem sposobu obliczania kosztów określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 339 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz okresu pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wskazanym w postanowieniu o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców.

4. W przypadku przeniesienia cudzoziemca do innego strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, ryczałtu na pokrycie należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, nie ustala się ponownie.

5. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 2, zawiadamia pisemnie cudzoziemca o ustaleniu ryczałtu na pokrycie należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1.

6. Wysokość ryczałtu na pokrycie należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, może ulec zmianie, w szczególności jeżeli pobyt cudzoziemca w

strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców został przedłużony. Do zmiany wysokości ryczałtu stosuje się ust. 5.

7. Środki pieniężne, o których mowa w ust. 1, w kwocie do wysokości ustalonego ryczałtu, z uwzględnieniem kwoty, o której mowa w ust. 8, są przechowywane w depozycie strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców i nie podlegają zwrotowi do czasu wydania decyzji o ustaleniu wysokości kosztów, o której mowa w art. 51f ust. 4, lub dokonania potrącenia, o którym mowa w art. 51i ust. 2.

8. Cudzoziemcowi pozostawia się środki pieniężne, o których mowa w ust. 1, w kwocie nie niższej niż 600 zł dla każdego członka rodziny umieszczonego w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców na zaspokojenie bieżących potrzeb podczas pobytu w tym ośrodku lub w tym areszcie.

9. W przypadku przedłużenia pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców kwotę, o której mowa w ust. 8, można powiększyć o 100 zł na każdy dodatkowy miesiąc pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, jeżeli jest to uzasadnione bieżącymi potrzebami cudzoziemca.

Art. 51i. 1. Potrącenia należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, dokonuje organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości tych kosztów.

2. Potrącenie następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie do Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. W przypadku zdeponowania środków pieniężnych w walucie obcej potrąceniu podlega kwota należności pieniężnych ustalona według bieżącego średniego kursu tej waluty ogłoszonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego w dniu poprzedzającym dzień wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 2.

4. Potrącenia nie dokonuje się, jeżeli koszty dokonania potrącenia przewyższają uzyskaną w wyniku tego potrącenia kwotę.

Art. 51j. 1. Należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, mogą być również potrącane z zabezpieczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 88 ust. 1 pkt 2. Do potrącenia stosuje się przepis art. 51i.

2. Zabezpieczenie pieniężne w kwocie do wysokości kosztów ustalonych w decyzji, o której mowa w art. 51f ust. 4, nie podlega zwrotowi, jeżeli cudzoziemiec nie uiścił należności z tytułu tych kosztów do czasu wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Art. 51k. 1. Koszty, o których mowa w art. 51f ust. 1, są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej w przypadku:

- 1) nieuiszczenia należności z tytułu kosztów przez cudzoziemca do tego obowiązane;
- 2) braku możliwości potrącenia środków pieniężnych, o których mowa w art. 51h ust. 1;
- 3) braku możliwości ściągnięcia należności w postępowaniu egzekucyjnym.

2. Wpływy z uzyskanych należności z tytułu kosztów, o których mowa w art. 51f ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 51l. 1. W przypadku gdy cudzoziemiec nie opuścił dobrowolnie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie określonym w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, decyzja ta podlega przymusowemu wykonaniu.

2. Poza przypadkiem, o którym mowa w ust. 1, przymusowe wykonanie decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, następuje, gdy:

- 1) w decyzji tej nie został określony termin dobrowolnego powrotu, lub
- 2) po wydaniu tej decyzji:
 - a) zaistniało prawdopodobieństwo ucieczki cudzoziemca, lub
 - b) dalszy pobyt cudzoziemca może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

3. Przymusowe wykonanie decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1, polega na doprowadzeniu cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony. Do doprowadzenia cudzoziemca od granicy do portu lotniczego państwa, do którego zostaje doprowadzony, stosuje się przepisy załącznika do decyzji Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu wydalenia z terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich, obywateli państw trzecich, którzy podlegają indywidualnemu nakazowi wydalenia (Dz. Urz. WE L 261 z 06.08.2004, str. 28).

4. Doprowadzenie cudzoziemca wykonuje:

- 1) do granicy – komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca;

2) od granicy do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego następuje powrót – Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce, w którym cudzoziemiec przekracza granicę.

5. Komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce, w którym cudzoziemiec przekracza granicę, odnotowuje w rejestrze spraw dotyczących zobowiązania cudzoziemca do powrotu datę opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

13) użyte w art. 52 w ust. 2 oraz w art. 69l w ust. 1 w pkt 2 w różnej liczbie i różnym przypadku wyrazy „Rada do Spraw Uchodźców” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i odpowiednim przypadku wyrazami „Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców”;

14) w art. 52:

a) w ust. 1 wyrazy „odmowie nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej” zastępuje się wyrazami „odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Szef Urzędu lub Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców informują Komendanta Głównego Straży Granicznej o wydaniu decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej i o przekazaniu cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, podając dzień, w którym decyzja stała się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia – dzień doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej.”;

15) w art. 54 w ust. 2–5 użyte w różnej liczbie i przypadkach wyrazy „osoba upoważniona przez Szefa Urzędu” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadkach wyrazami „pracownik urzędu obsługującego Szefa Urzędu”;

16) w art. 54d w ust. 1 wyrazy „organ prowadzący postępowanie w sprawie pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”;

17) po art. 54e dodaje się art. 54ea-54ec w brzmieniu:

„Art. 54ea. 1. Szef Urzędu jest organem właściwym do cofnięcia cudzoziemcowi udzielonej w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej:

- 1) zgody na pobyt ze względów humanitarnych, w przypadkach, o których mowa w art. 350 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub
- 2) zgody na pobyt tolerowany, w przypadkach, o których mowa w art. 353 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

2. Postępowanie w sprawie, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

3. W przypadku gdy pobyt cudzoziemca może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie cofnięcia zgody na pobyt ze względów humanitarnych może złożyć komendant wojewódzki Policji lub Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Art. 54eb. Do decyzji o udzieleniu cudzoziemcowi w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany stosuje się odpowiednio przepisy art. 354 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, z tym że organem właściwym do przyjęcia pisemnego zawiadomienia, o którym mowa w art. 354 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jest Szef Urzędu.

Art. 54ec. 1. Organem właściwym do cofnięcia cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany udzielonej w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej w przypadkach, o których mowa w art. 353 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jest Szef Urzędu.

2. Do postępowania w sprawie, o której mowa w ust. 1, stosuje się art. 54ea ust. 2.”;

18) w art. 55 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Wnioskodawcy i małżonkowi, w imieniu którego wnioskodawca występuje, zatrzymanym na podstawie art. 87 ust. 1 pkt 6, zaświadczenie tożsamości wydaje się po zwolnieniu ich ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców.”;

19) w art. 55a w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ust. 1 i 1a – jest ważne przez okres 90 dni;”;

- 20) w art. 55b:
- a) w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) ust. 1a – organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców;”,
 - b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 1a, informuje Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego o wydaniu zaświadczenia tożsamości wnioskodawcy i małżonkowi, w imieniu którego wnioskodawca występuje. Informacja obejmuje dane, o których mowa w art. 56.”;
- 21) w art. 65 w ust. 5 wyrazy „organ prowadzący postępowanie” zastępuje się wyrazami „Szef Urzędu”;
- 22) w art. 70:
- a) w ust. 1 uchyla się pkt 1,
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Wniosek cudzoziemca, o którym mowa w ust. 2, o udzielenie pomocy socjalnej i opieki medycznej pozostawia się bez rozpoznania.”;
- 23) w art. 74:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Pomoc socjalną i opiekę medyczną zapewnia się w okresie:
 - 1) postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, począwszy od dnia zgłoszenia się cudzoziemca w ośrodku, z tym że w sytuacjach szczególnych, związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia cudzoziemca, opieka medyczna przysługuje od dnia złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
 - 2) 2 miesięcy od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o nadaniu statusu uchodźcy albo udzieleniu ochrony uzupełniającej;
 - 3) 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej;
 - 4) 30 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej w pozostałych przypadkach.”,
 - b) uchyla się ust. 2;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Okres udzielania pomocy socjalnej i opieki medycznej ulega przedłużeniu do dnia, w którym cudzoziemiec powinien opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z:

- 1) wydaniem decyzji o udzieleniu mu pomocy, o której mowa w art. 334 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, albo w którym decyzja o odmowie udzielenia mu tej pomocy stała się ostateczna, o ile cudzoziemiec powiadomił na piśmie Szefa Urzędu o złożeniu wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej po wydaniu mu decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej;
- 2) wydaniem decyzji o udzieleniu mu pomocy, o której mowa w art. 70 ust. 1 pkt 2, o ile cudzoziemiec powiadomił na piśmie Szefa Urzędu o złożeniu wniosku do Komendanta Głównego Straży Granicznej o udzielenie pomocy w przeniesieniu do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.”;

24) uchyla się art. 75;

25) art. 75a otrzymuje brzmienie:

„Art. 75a. 1. Przeniesienie cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 odbywa się w sposób zorganizowany przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

2. Pomoc związana z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 może być udzielona cudzoziemcowi, który otrzymał decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej i o przekazaniu do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 i który nie podlega przekazaniu w trybie art. 37 ust. 4.

3. Pomoc, o której mowa w ust. 2, obejmuje pokrycie:

- 1) kosztów podróży cudzoziemca;
- 2) opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń;
- 3) kosztów wyżywienia w podróży;
- 4) kosztów opieki medycznej w podróży;
- 5) kosztów organizacji pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.

4. Pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 udziela się na wniosek cudzoziemca.

5. Cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie pomocy związanej z przeniesieniem do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem:

- 1) komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej;
- 2) Szefa Urzędu;
- 3) podmiotu, o którym mowa w art. 82c ust. 3.

6. Cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie pomocy związanej z przeniesieniem do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 nie później niż przed upływem 21 dni od dnia doręczenia mu decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej i o przekazaniu go do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013.

7. W przypadku niezachowania przez cudzoziemca terminu, o którym mowa w ust. 6, Komendant Główny Straży Granicznej pozostawia wniosek o udzielenie pomocy związanej z przeniesieniem do innego państwa członkowskiego

odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 bez rozpoznania.

8. Szef Urzędu, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej lub podmiot, o którym mowa w art. 82c ust. 3 niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 48 godzin przekazuje wniosek o udzielenie pomocy związanej z przeniesieniem do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej.

9. Decyzję w sprawie udzielenia pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 wydaje Komendant Główny Straży Granicznej niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 5 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 4.

10. Cudzoziemiec, niezadowolony z decyzji, o której mowa w ust. 9, może zwrócić się do Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji.

11. Komendant Główny Straży Granicznej niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 48 godzin, informuje Szefa Urzędu o wydaniu decyzji w sprawie udzielenia pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 lub pozostawieniu wniosku, o którym mowa w ust. 4, bez rozpoznania.

12. Komendant Główny Straży Granicznej, po uzyskaniu informacji od Szefa Urzędu lub Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców o wydaniu decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej i o przekazaniu cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, zawiadamia niezwłocznie komendanta oddziału Straży Granicznej właściwego ze względu na miejsce pobytu wnioskodawcy o niezłożeniu przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie mu pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 w terminie 21 dni od dnia, w którym decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie

udzielenia mu ochrony międzynarodowej stała się ostateczna lub o nieskorzystaniu przez wnioskodawcę z udzielonej mu pomocy związanej z tym przeniesieniem.”;

26) w art. 82c:

a) uchyla się ust. 1,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Szef Urzędu może zlecić prowadzenie nauki języka polskiego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.³⁾) podmiotom innym niż organizacje międzynarodowe.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Komendant Główny Straży Granicznej może zlecić przeniesienie cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, podmiotowi, o którym mowa w art. 334 ust. 8 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.”;

27) art. 85 otrzymuje brzmienie:

„Art. 85. Koszty pomocy socjalnej, opieki medycznej, z wyłączeniem kosztów określonych w przepisach ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zasiłku pogrzebowego oraz prowadzenia ośrodków są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Szefa Urzędu.”;

28) po art. 85 dodaje się art. 85a w brzmieniu:

„Art. 85a. Koszty pomocy związanej z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ze środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.”;

29) w art. 86 w ust. 1 uchyla się pkt 4;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 831, 996, 1020, 1250, 1265, 1579, 1920 i 2260.

30) w art. 87 w ust. 1 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) w przypadku gdy mogą zachodzić okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania w trybie granicznym, stwierdzone przez organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.”;

31) w art. 88:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W postanowieniu o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1:

1) w przypadkach, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 1 – 5, można orzec o zastosowaniu jednego lub więcej niż jednego środka;

2) w przypadku, o którym mowa w art. 87 ust. 1 pkt 6, orzeka się o zastosowaniu łącznie wszystkich środków.”;

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a-3c w brzmieniu:

„3a. Wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje przekazuje zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, komendantowi oddziału Straży Granicznej lub komendantowi placówki Straży Granicznej w celu wpłaty na rachunek bankowy jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

3b. Organ Straży Granicznej dokonuje zwrotu zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2:

1) w terminie 3 dni od dnia przekazania przez cudzoziemca informacji, że została mu wydana ostateczna decyzja o nadaniu cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzieleniu mu ochrony międzynarodowej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany;

2) w chwili wykonania zobowiązania cudzoziemca do powrotu orzeczonego w decyzji, o której mowa w art. 51a ust. 1.

3c. Od kwoty podlegającej zwrotowi nie nalicza się odsetek ustawowych.”;

c) po ust. 4 dodaje się ust. 5–7 w brzmieniu:

„5. W przypadku gdy wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje:

1) nie stawił się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej,

2) opuścił ośrodek i nie powrócił do niego przez okres dłuższy niż 2 dni bez usprawiedliwionej przyczyny,

- 3) opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) nie stawił się na przesłuchanie i nie wykazał w terminie 7 dni od dnia wyznaczonego na przesłuchanie, że niedopełnienie tego obowiązku było spowodowane okolicznościami, za które nie ponosi odpowiedzialności - zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 przepada.

6. Przepadek zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, stwierdza sąd rejonowy na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej przekazują zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, naczelnikowi właściwego urzędu skarbowego.”;

32) w art. 88a w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) ich stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli ofiarami tortur, lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania;”;

33) w art. 88b po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Sąd rozpatrując wniosek o umieszczenie w strzeżonym ośrodku wnioskodawcy wraz z małoletnim pozostającym pod jego opieką kieruje się także dobrem tego małoletniego.”

34) w art. 89:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców na okres:

- 1) do 60 dni – w przypadkach, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 1–5;
- 2) 28 dni – w przypadku, o którym mowa w art. 87 ust. 1 pkt 6.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku gdy przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, organ rozpatrujący odwołanie od decyzji Szefa Urzędu nie wydał decyzji lub istnieje uzasadnione przypuszczenie, że okres wykonania decyzji kończącej postępowanie prowadzone w trybie granicznym ulegnie przedłużeniu, okres pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku i areszcie dla cudzoziemców przedłuża się do 90 dni.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy cudzoziemiec przebywający w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wskutek wykonania postanowienia sądu, wydanego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, sąd wydaje postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, w przypadku gdy zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 1–5.”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy przed upływem okresów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 3, postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej nie zostało zakończone decyzją ostateczną i nadal zachodzi którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 87 ust. 1 pkt 1–5, sąd może przedłużyć okres pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców na czas określony, niezbędny do wydania takiej decyzji.”,

e) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Okres pobytu w strzeżonym ośrodku i areszcie dla cudzoziemców, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2–4, nie może przekroczyć 6 miesięcy.”,

f) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. W przypadku gdy cudzoziemiec złoży kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, okres pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców może być przedłużony do 12 miesięcy, przy czym sąd, o którym mowa w ust. 6, może wydać postanowienie w tej sprawie na okres 6 miesięcy.”,

g) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Postanowienie w sprawie przedłużenia okresu pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wydaje, na wniosek organu Straży Granicznej, sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce położenia strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, w którym umieszczono wnioskodawcę lub osobę, w której imieniu wnioskodawca występuje. Na postanowienie przysługuje zażalenie do sądu okręgowego w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd okręgowy rozpatruje zażalenie w terminie 7 dni.

7. Sąd, rozpatrując wniosek o przedłużenie okresu pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku, w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2–4, ocenia, czy istnieje możliwość zastosowania środków, o których mowa w art. 88 ust. 1.”;

35) art. 89b otrzymuje brzmienie:

„Art. 89b. 1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 406 ust. 5 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, cudzoziemca umieszczonego w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców zwalnia się na podstawie postanowienia Szefa Urzędu.

2. Szef Urzędu może wydać postanowienie o zwolnieniu wnioskodawcy lub osoby, w której imieniu wnioskodawca występuje, ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców, z urzędu lub na wniosek wnioskodawcy, jeżeli:

- 1) z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca i osoba, w której imieniu wnioskodawca występuje, z dużym prawdopodobieństwem spełniają warunki do:
 - a) nadania statusu uchodźcy, określone w art. 13, lub udzielenia ochrony uzupełniającej, określone w art. 15, i ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz nie istnieją okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2 lub art. 20 ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 lub 3, lub
 - b) udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych, określone w art. 348 pkt 1, 2 i 3 lit. a–c ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, i ich pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz nie istnieją okoliczności, o których mowa w art. 349 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 2) załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej wobec cudzoziemca zatrzymanego na podstawie art. 87 ust. 1 pkt 6 nie nastąpiło w terminie, o którym mowa w art. 39b ust. 2 pkt 1.

3. Na postanowienie Szefa Urzędu o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców wnioskodawcy przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie

wnosi się do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę Szefa Urzędu, za pośrednictwem organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców.

4. Organ Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego. Sąd rozpoznaje zażalenie w terminie 7 dni.

5. Do postępowania w sprawie zwolnienia cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, z tym że czynności zastrzeżone dla prokuratora wykonuje Szef Urzędu.”;

36) art. 89n otrzymuje brzmienie:

„Art. 89n.1. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej wydaje lub wymienia albo odmawia jego wydania lub wymiany, w drodze decyzji Szef Urzędu.

2. Cudzoziemcowi, który posiada status uchodźcy lub korzysta z ochrony uzupełniającej albo któremu w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, kartę pobytu wydaje lub wymienia albo odmawia jej wydania lub wymiany, w drodze decyzji Szef Urzędu.

3. Cudzoziemcowi, któremu w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej udzielono zgody na pobyt tolerowany dokument „zgoda na pobyt tolerowany” wydaje lub wymienia albo odmawia wydania lub wymiany, w drodze decyzji Szef Urzędu.

4. Organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do Szefa Urzędu w sprawach wydania i wymiany dokumentów, o których mowa w ust. 1-3, jest Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.

5. W przypadku gdy Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jako organ wyższego stopnia wydała decyzję o wydaniu lub wymianie jednego z dokumentów, o których mowa w ust. 1-3, dokument ten wydaje lub wymienia Szef Urzędu.”;

37) w dziale II:

a) rozdział 8 otrzymuje brzmienie:

„Rozdział 8

Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców

Art. 89p. 1. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców, zwane dalej „Kolegium”, jest organem wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, rozpatrującym odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia wydawane przez Szefa Urzędu w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów niniejszego działu, z wyjątkiem spraw, o których mowa w rozdziale 4a i rozdziale 5. Kolegium jest także organem wyższego stopnia, gdy przepisy odrębne tak stanowią.

2. Kolegium jest organem właściwym w sprawach stwierdzenia nieważności decyzji i postanowień Szefa Urzędu i organów Straży Granicznej, wydanych w postępowaniach, o których mowa w ust. 1.

3. Kolegium jest także organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień.

4. Do Kolegium stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego o ministrze.

5. Do zadań Kolegium należy ponadto:

- 1) dokonywanie analiz orzecznictwa sądów krajowych i międzynarodowych w zakresie spraw, o których mowa w ust. 1;
- 2) współpraca z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa.

6. Prezes Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, nadaje Kolegium:

- 1) statut organizacyjny,
- 2) regulamin czynności wewnętrznych, w którym określa zakres obowiązków wiceprzewodniczącego, sposób zwoływania i odbywania posiedzeń składów orzekających i posiedzeń plenarnych, organizacji rozpraw administracyjnych oraz tworzenia wewnętrznych zespołów Kolegium

– uwzględniając zakres zadań Kolegium.

Art. 89r. 1. Kolegium składa się z 17 członków etatowych oraz z członków pozaetatowych.

2. Członków Kolegium powołuje Prezes Rady Ministrów.

3. W skład 17 etatowych członków Kolegium wchodzi:

- 1) 5 osób wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów;
- 2) 5 osób wskazanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 3) 5 osób wskazanych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych;
- 4) 1 osoba wskazana przez ministra właściwego do spraw pracy;
- 5) 1 osoba wskazana przez Ministra Sprawiedliwości.

4. W skład pozaetatowych członków Kolegium wchodzi osoby wskazane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. Pozaetatowi członkowie Kolegium mogą zostać powołani, na okres do końca danej kadencji Kolegium, na podstawie wniosku ministra właściwego do spraw wewnętrznych, skierowanego do Prezesa Rady Ministrów, w przypadku, o którym mowa w ust.6.

6. W przypadku istotnego wzrostu liczby spraw rozpatrywanych przez Kolegium, Przewodniczący Kolegium może, na podstawie uchwały Kolegium, wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o wskazanie osób do składu pozaetatowych członków Kolegium.

7. Członkiem Kolegium może być osoba, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 3) jest nieskazitelnego charakteru;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 5) posiada dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 191a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, 1933, 2169 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60) albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem

potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji;

- 6) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków członka Kolegium;
- 7) ukończyła 30 lat;
- 8) wyróżnia się wiedzą lub doświadczeniem praktycznym w zakresie problematyki uchodźstwa i migracji.

8. Członkiem Kolegium może być również osoba spełniająca warunki, o których mowa w ust. 2 pkt 1–4 i 6–8, posiadająca wykształcenie wyższe inne niż prawnicze i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w administracji publicznej lub udokumentowaną znajomość problematyki migracyjnej.

9. Kadencja Kolegium trwa 5 lat i rozpoczyna się z dniem powołania członków Kolegium. Członkowie Kolegium pełnią swoje funkcje do czasu powołania ich następców.

10. Przy powołaniu członek Kolegium składa ślubowanie wobec Prezesa Rady Ministrów według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako członek Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców stać na straży prawa, obowiązki członka Kolegium wypełniać sumiennie, orzekać bezstronnie, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości”. Składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”.

11. Członek Kolegium na rozprawie z udziałem stron używa stroju urzędowego. Strojem urzędowym członka Kolegium jest toga. Jeżeli w posiedzeniu uczestniczy małoletni członek Kolegium może zaniechać używania stroju urzędowego.

12. Prezes Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia wzór stroju urzędowego członków Kolegium uwzględniając jego uroczysty charakter odpowiedni dla powagi Kolegium.

13. W przypadku ustania członkostwa przed upływem kadencji Kolegium wskutek odwołania członka Kolegium lub jego śmierci, Prezes Rady Ministrów powołuje nowego członka, na okres do zakończenia kadencji Kolegium, z zachowaniem składu Kolegium, o którym mowa w ust. 2.

14. Prezes Rady Ministrów może odwołać członka Kolegium przed upływem kadencji w przypadku:

- 1) złożenia przez niego rezygnacji z pełnienia funkcji;
- 2) utraty obywatelstwa polskiego;
- 3) utraty pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 4) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie przez niego funkcji;
- 5) skazania go prawomocnym wyrokiem orzeczonym za przestępstwo popełnione z winy umyślnej, ścigane z oskarżenia publicznego lub za przestępstwo skarbowe;
- 6) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej wykluczenia ze składu Kolegium.

15. Przewodniczący i wiceprzewodniczący Kolegium są członkami etatowymi Kolegium.

16. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i terminy przedstawiania kandydatów na członków Kolegium, mając na względzie zapewnienie sprawności i terminowości prowadzenia postępowań administracyjnych.

Art. 89s. 1. Członkowie Kolegium w zakresie wykonywania czynności wynikających z zadań Kolegium korzystają z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

2. Członkowie składów orzekających Kolegium przy orzekaniu są niezależni i związani wyłącznie przepisami obowiązującego prawa.

Art. 89t. 1. Członkostwa w Kolegium nie można łączyć z:

- 1) mandatem posła lub senatora;
- 2) mandatem radnego;
- 3) mandatem wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- 4) członkostwem w organie stanowiącym jednostki samorządu terytorialnego lub w organie stanowiącym związku jednostek samorządu terytorialnego;
- 5) przynależnością do partii politycznej lub prowadzeniem działalności politycznej.

2. Do członków Kolegium stosuje się przepis art. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące

funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. poz. 1584, z późn. zm.⁴⁾) i przepisy art. 9, 11, 17-19, 26 ust. 1, 29 i 30 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1511, 2074 i 2261).

3. Członek Kolegium nie może być funkcjonariuszem Straży Granicznej lub pracownikiem urzędu obsługującego Szefa Urzędu.

Art. 89u. 1. Kolegium dokonuje wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego spośród swoich członków w głosowaniu tajnym, większością głosów w obecności co najmniej dwóch trzecich jej składu. W tym samym trybie Kolegium może przegłosować odwołanie z funkcji przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Kolegium.

2. Po upływie kadencji Kolegium dotychczasowy przewodniczący pełni swoje obowiązki do czasu wyboru nowego przewodniczącego.

3. Pierwsze posiedzenie plenarne Kolegium nowej kadencji zwołuje dotychczasowy przewodniczący w terminie 30 dni od dnia powołania członków Kolegium nowej kadencji. Kolejne posiedzenia plenarne odbywają się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Art. 89w. Przewodniczący kieruje pracami Kolegium, w szczególności:

- 1) zwołuje posiedzenia plenarne Kolegium;
- 2) wyznacza składy orzekające i ich przewodniczących;
- 3) przydziela składom orzekającym sprawy do rozpatrzenia oraz czuwa nad terminowością ich załatwienia;
- 4) reprezentuje Kolegium przed innymi organami i instytucjami;
- 5) reprezentuje Kolegium w postępowaniu przed sądem administracyjnym lub wyznacza w tym celu innego członka Kolegium;
- 6) może powoływać zespoły tematyczne do opracowania zagadnień oraz dokonania analiz problemów wynikających z działalności Kolegium;
- 7) opracowuje roczną informację o działalności Kolegium w terminie do 31 marca roku następującego po roku objętym informacją;
- 8) wykonuje funkcje administratora danych osobowych w zakresie danych przetwarzanych przez Kolegium;

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. poz. 1375, z 2010 r. poz. 1228, z 2015 r. poz. 1635 oraz 2016 r. poz. 1202, 1948, 2074, 2103, 2260 i 2261.

9) wykonuje inne czynności wynikające z przepisów prawa, niezastrzeżone dla składów orzekających albo całej Kolegium.

Art. 89z. 1. Nawiązanie stosunku pracy z etatowymi członkami Kolegium następuje na podstawie powołania w terminie określonym w akcie powołania. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dotyczących członków Kolegium wykonuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. Podstawą rozwiązania stosunku pracy etatowego członka Kolegium jest ustanie członkostwa w Kolegium.

3. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego etatowego członka Kolegium w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

4. Etatowym członkom Kolegium przysługuje wynagrodzenie w wysokości 75% wynagrodzenia, o którym mowa w załączniku do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (DZ. U. z 2016 r. poz. 2062 z późn. zm.⁵⁾), z zastosowaniem następujących mnożników i podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego:

1) Przewodniczącemu Kolegium – stawka trzecia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego;

2) wiceprzewodniczącemu Kolegium - stawka druga wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego;

3) członkom Kolegium - stawka pierwsza wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego.

5. Wynagrodzenie etatowych członków Kolegium różnicuje ponadto dodatek za długoletnią pracę, wynoszący, począwszy od szóstego roku pracy, 5% wynagrodzenia zasadniczego i wzrastający po każdym roku o 1 %, aż do osiągnięcia 20 % wynagrodzenia zasadniczego.

6. Etatowy członek Kolegium może otrzymać dodatek zadaniowy za wykonywanie dodatkowych, powierzonych mu przez Przewodniczącego Kolegium

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały określone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 2103, 2261 oraz z 2017 r. poz. 38 i 60).

zadań określonych w art. 89p ust. 5 na okres wykonywania tych zadań, ze środków przeznaczonych na wynagrodzenia.

7. Pozaetatowi członkowie Kolegium, o których mowa w art. 89r ust. 7, otrzymują ryczałtowe wynagrodzenie za każdy dzień pracy, w którym odbyli co najmniej jedno posiedzenie składu orzekającego, w wysokości 1/22 wynagrodzenia zasadniczego etatowego członka Kolegium.

8. Pozaetatowi członkowie Kolegium mają prawo do diety, zwrotu kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

9. Obsługę organizacyjno-techniczną oraz księgową Kolegium zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

10. Działalność Kolegium jest finansowana z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 89za. 1. Pracodawca zatrudniający etatowego członka Kolegium udziela mu, na jego wniosek, urlopu bezpłatnego na czas sprawowania funkcji w Kolegium.

2. Pracodawca zatrudniający pozaetatowego członka Kolegium jest obowiązany zwolnić go od pracy w celu wzięcia udziału w posiedzeniach składów orzekających, w posiedzeniach plenarnych, w rozprawach administracyjnych oraz reprezentacji Kolegium przed sądami administracyjnymi. Za czas zwolnienia pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia ustalonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy.

3. Pracownikom urzędów państwowych oraz członkom korpusu służby cywilnej przysługuje, po zakończeniu sprawowania funkcji w Kolegium, prawo powrotu na zajmowane poprzednio stanowisko, a jeżeli jest to niemożliwe – na stanowisko równorzędne.

Art. 89zb. 1. Członek Kolegium podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie swoich obowiązków i uchybienie godności zawodowej.

2. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) usunięcie z zajmowanej funkcji;
- 3) wykluczenie ze składu Kolegium.

3. Orzeczenie kary, o której mowa w ust. 2 pkt 2, oznacza niemożność sprawowania przez 3 lata funkcji przewodniczącego Kolegium, wiceprzewodniczącego Kolegium, rzecznika dyscyplinarnego oraz członka komisji dyscyplinarnej.

4. W sprawach dyscyplinarnych członków Kolegium orzekają:

- 1) w pierwszej instancji – komisja dyscyplinarna w składzie trzech etatowych członków Kolegium;
- 2) w drugiej instancji – Kolegium w pełnym składzie, z wyłączeniem obwinionego, członka Kolegium pełniącego funkcję rzecznika dyscyplinarnego albo obrońcy obwinionego lub wobec którego orzeczono karę, o której mowa w ust. 2 pkt 2.

5. Od orzeczenia dyscyplinarnego wydanego w drugiej instancji przysługuje odwołanie do sądu apelacyjnego, właściwego ze względu na siedzibę Kolegium, w terminie 21 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Od orzeczenia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna.

6. Do rozpatrzenia odwołania stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji.

7. Szczegółowy tryb postępowania dyscyplinarnego oraz tryb wyboru komisji dyscyplinarnej określa regulamin uchwalony przez Kolegium na posiedzeniu plenarnym.

Art. 89zc. 1. Przewodniczący Kolegium powołuje, spośród etatowych członków Kolegium, rzecznika dyscyplinarnego, do którego należy prowadzenie w jego imieniu postępowania wyjaśniającego oraz popieranie przed komisją dyscyplinarną wniosku o ukaranie.

2. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne na żądanie przewodniczącego Kolegium, a w stosunku do przewodniczącego Kolegium na żądanie Prezesa Rady Ministrów, po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności koniecznych do ustalenia znamion przewinienia, a także złożeniu wyjaśnień przez członka Kolegium, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe.

3. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 2, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia członkowi Kolegium na piśmie zarzuty.

4. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia za zgodą:

- 1) przewodniczącego Kolegium, w przypadku gdy postępowanie dotyczy członka Kolegium;
- 2) Prezesa Rady Ministrów, w przypadku gdy postępowanie dotyczy przewodniczącego Kolegium.

5. Postanowienie, o którym mowa w ust. 4 rzecznik dyscyplinarny niezwłocznie doręcza osobie, której dotyczyło postępowanie, o którym mowa w ust. 2.

6. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony członek Kolegium, w terminie czternastu dni, może złożyć wyjaśnienia i zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

7. Obwiniony członek Kolegium może ustanowić obrońcę spośród adwokatów lub radców prawnych.

8. Po wpłynięciu wniosku o ukaranie, komisja dyscyplinarna wyznacza rozprawę. Pomiędzy wpływem wniosku a terminem rozprawy nie powinno upłynąć więcej niż miesiąc.

9. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

10. Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie po przeprowadzeniu rozprawy oraz po wysłuchaniu uczestników postępowania.

Art. 89zd. 1. Postępowanie dyscyplinarne jest jawne.

2. Jawność postępowania dyscyplinarnego można wyłączyć ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny.

3. W razie wyłączenia jawności postępowania dyscyplinarnego orzeczenie ogłaszane jest publicznie.

Art. 89ze. 1. Po upływie trzech lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego.

2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, przedawnienie dyscyplinarne następuje z upływem pięciu lat od chwili czynu. Jeżeli jednak przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, sprawa nie została prawomocnie zakończona, sąd dyscyplinarny orzeka o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego, umarzając postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej.

3. W zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej za wykroczenie przedawnienie dyscyplinarne następuje jednocześnie z przedawnieniem przewidzianym dla wykroczeń.

4. Jeżeli jednak przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.”,

b) po rozdziale 8 dodaje się rozdział 9 w brzmieniu:

„Rozdział 9

Postępowanie przed Kolegium Odwoławczym do spraw Cudzoziemców

Art. 89zf. 1. Kolegium orzeka po przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej.

2. Przewodniczący Kolegium mając na względzie całokształt przytoczonych przez strony twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych może skierować sprawę do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym, gdy uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

3. Przepisy art. 90-96 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 89zg. 1. W postępowaniu przed Kolegium stronami są odwołujący się oraz organ, którego postanowienie lub decyzja jest przedmiotem zażalenia lub odwołania.

2. Pełnomocnikiem organu, o którym mowa w ust. 1, może być adwokat, radca prawny, a ponadto funkcjonariusz lub pracownik tego organu.

Art. 89zh. 1. Rozprawę prowadzi się i protokół z rozprawy sporządza się w języku polskim.

2. Podczas rozprawy Kolegium zapewnia cudzoziemcowi niewładającemu językiem polskim pomoc tłumacza.

3. W przypadku gdy w rozprawie bierze udział małoletni bez opieki, art. 65 stosuje się odpowiednio.

Art. 89zi. 1. Cudzoziemiec, który przebywa w areszcie śledczym, zakładzie karnym, strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, może brać udział w rozprawie administracyjnej za pośrednictwem urzędów przekazujących dźwięk i obraz.

2. W przypadku gdy brak jest możliwości zapewnienia cudzoziemcowi, o którym mowa w ust. 1, udziału w rozprawie administracyjnej za pośrednictwem urzędów przekazujących dźwięk i obraz, na rozprawę należy wezwać pełnomocnika cudzoziemca, jeżeli został przez niego ustanowiony.

3. Nieobecność na rozprawie pełnomocnika należycie wezwanego na rozprawę nie stanowi przeszkody do jej przeprowadzenia.

4. Kierujący rozprawą odroczy ją, jeżeli stwierdzi poważne nieprawidłowości w wezwaniu pełnomocnika na rozprawę, jeżeli niestawienie się pełnomocnika zostało spowodowane przeszkodą trudną do przewyciężenia, a także z innej ważnej przyczyny.

Art. 89zj. 1. Przebieg rozprawy może zostać utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz.

2. Cudzoziemiec otrzymuje, na swój wniosek, kopię protokołu rozprawy oraz zapis dźwięku lub obrazu, w przypadku gdy przebieg rozprawy został utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz.

Art. 89zk. 1. Kolegium orzeka w składach trzyosobowych, z wyjątkiem rozstrzygnięcia spraw, w których zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 38 ust. 2, art. 39 ust. 1 lub art. 39b, w których orzeka w składzie jednoosobowym.

2. W sprawach dotyczących decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny oraz rozpatrywanych w trybie granicznym lub w trybie przyspieszonym Kolegium rozpoznaje sprawy w składzie jednoosobowym.

3. Postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego, są wydawane w składzie jednoosobowym.

4. Orzeczenia składów trzyosobowych zapadają większością głosów. Członek składu orzekającego nie może wstrzymać się od głosu.

5. Członek składu orzekającego, który nie zgodził się z większością głosujących, może przy podpisywaniu orzeczenia zgłosić zdanie odrębne, podając, w jakiej części i w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie.

6. Kolegium może orzekać na posiedzeniach wyjazdowych.

Art. 89zl. 1. W przypadku gdy Kolegium zamierza nadać cudzoziemcowi status uchodźcy, udzielić ochrony uzupełniającej albo udzielić zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany, zwraca się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby – także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 3 lub ust. 2, art. 20 ust. 1 pkt 2, ust. 2 lub 3 lub o których mowa w art. 349 lub art. 352 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli z akt sprawy wynika, że organ pierwszej instancji nie zwrócił się o udostępnienie takich informacji. Do uzyskiwania informacji przez Kolegium stosuje się przepisy art. 45 ust. 2–5.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, art. 46 stosuje się odpowiednio.

3. Przewodniczący Kolegium wnioskuje o oznaczenie danych, o którym mowa w art. 18 ust. 1 rozporządzenia 603/2013, w przypadku nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej oraz o usunięcie oznaczenia danych, o którym mowa w art. 18 ust. 3 rozporządzenia 603/2013, w przypadku pozbawienia cudzoziemca statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Art. 89zm. 1. Załatwienie sprawy powinno nastąpić w terminie:

- 1) 14 dni – gdy zaskarżona decyzja została wydana w trybie granicznym, o którym mowa w art. 39b;
- 2) 1 miesiąca – gdy zaskarżona decyzja została wydana w trybie przyspieszonym, o którym mowa w art. 39 ust. 1;
- 3) 2 miesiące – w pozostałych przypadkach.

2. Kolegium rozstrzyga wnioski o wstrzymanie wykonania decyzji w terminie trzech dni roboczych.

3. Terminy, o których mowa w ust. 1 i 2, biegną od dnia przekazania Kolegium akt sprawy wraz z odwołaniem lub zażaleniem.

Art. 89zn. Akta spraw rozpatrzonych przez Kolegium w danym roku kalendarzowym przekazuje się, nie później niż do 31 marca następnego roku, do archiwum urzędu obsługującego Szefa Urzędu.

Art. 89zo. 1. W razie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na decyzję Kolegium, na mocy której cudzoziemiec jest zobowiązany do powrotu, Kolegium może wstrzymać, na wniosek cudzoziemca, wykonanie tej decyzji, gdy cudzoziemiec uprawdopodobni, że zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków.

2. W przypadku gdy cudzoziemiec wraz z wniesieniem do sądu administracyjnego skargi na decyzję Kolegium w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej złożył wniosek o wstrzymanie wykonania wcześniej wydanej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która nie została wykonana, Kolegium może wstrzymać wykonanie tej decyzji, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 1.

3. Kolegium rozpatruje wniosek, o którym mowa w ust. 1 lub 2, w drodze postanowienia.

4. W razie wstrzymania wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1 lub 2, Kolegium niezwłocznie informuje właściwy organ Straży Granicznej.

5. Po przekazaniu skargi sądowi administracyjnemu sąd może, na wniosek skarżącego, wydać postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1 lub 2, w całości lub w części, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 1.

6. Postanowienia w sprawie wstrzymania decyzji, o której mowa w ust. 1 lub 2, sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym.

7. Postanowienia w sprawie wstrzymania decyzji, o której mowa w ust. 1 lub 2, sąd może zmienić lub uchylić w każdym czasie w razie zmiany okoliczności.

8. Wstrzymanie wykonania decyzji traci moc z dniem wydania przez sąd orzeczenia kończącego postępowanie w pierwszej instancji.

9. Przepisów art. 61 § 2–6 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, z późn. zm.⁶⁾) nie stosuje się.”;

38) w art. 92:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) za granicą, jest obowiązany dołączyć do wniosku fotografię i po przybyciu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poddać się pobraniu odcisków linii papilarnych.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pobranie odcisków linii papilarnych oraz fotografowanie cudzoziemca zapewnia komendant oddziału Straży Granicznej albo komendant placówki Straży Granicznej.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643, 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 2 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu:

„2b) realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1836 i 2003 oraz z 2017 r. poz. 60);”;

2) w art. 11 w ust. 1 w pkt 5b w lit. c:

a) tiret pierwsze otrzymuje brzmienie:

„– którym została wydana decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 329 i art. 329a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz art. 511 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,”,

b) tiret trzecie otrzymuje brzmienie:

„– którym została wydana decyzja o wydaleniu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 71 ust. 2 i 3 oraz art. 73c ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 846, 996, 1579, 1948, 2103.

wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej oraz członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2016 r. poz. 904),”.

Art. 3. W ustawie z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2016 r. poz. 904) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jest organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do wojewody w postępowaniu o wydalenie obywatela UE lub członka rodziny niebędącego obywatelem UE oraz w postępowaniu, o którym mowa w art. 76.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990, 1948 i 2066 oraz z 2017 r. poz. 60) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 22 w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) przekazywanie Komisji Europejskiej listy bezpiecznych krajów pochodzenia oraz listy bezpiecznych krajów trzecich określonych na podstawie art. 39 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;

2) w art. 196 w ust. 1 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej lub o udzielenie azylu.”;

3) w art. 199 w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) art. 195 ust. 1 pkt 6, cofa się zezwolenie na pobyt stały, jeżeli w ciągu 3 lat od dnia, w którym udzielono mu zezwolenia, został pozbawiony statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych;”;

4) w art. 229 w ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) uzyskał zgodę na pobyt ze względów humanitarnych na podstawie art. 348”;

5) w art. 231 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Cudzoziemiec, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany może być zwolniony z obowiązku przedstawienia ważnego dokumentu podróży lub

innego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość, jeżeli nie posiada takich dokumentu i nie ma możliwości ich uzyskania.”;

6) w art. 244 w ust. 1 pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) adnotację „dostęp do rynku pracy” – w przypadku posiadania przez cudzoziemca:

- a) statusu uchodźcy,
- b) ochrony uzupełniającej,
- c) zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
- d) zezwolenia na pobyt stały,
- e) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE,
- f) zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1, art. 126, art. 127 lub art. 142 ust. 3,
- g) zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 110 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- h) zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego cudzoziemcowi, który jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę;”;

7) art. 245:

- a) w ust. 8 skreśla się wyrazy „lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych”;
- b) po ust. 8 dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. W przypadku gdy zgody na pobyt ze względów humanitarnych udzieliło Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jako organ wyższego stopnia kartę pobytu wydaje lub wymienia organ, o którym mowa w ust. 2, który orzekał w tej sprawie w pierwszej instancji”;

8) w art. 277:

- a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej jest, w sprawach, o których mowa w ust. 2, Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.”;

- b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jako organ wyższego stopnia udzieliło zgody na pobyt tolerowany lub wydało decyzję o wydaniu albo wymianie dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany”, dokument ten wydaje lub

wymienia organ, o którym mowa w ust. 1, który orzekał w tej sprawie w pierwszej instancji.”;

9) w art. 299:

a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie:

1) 30 dni od dnia, w którym decyzja:

a) o odmowie przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub decyzja o cofnięciu mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, lub

b) o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej lub decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub

c) o cofnięciu zgody na pobyt ze względów humanitarnych

– stała się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia, od dnia w którym decyzja została cudzoziemcowi doręczona;

2) 7 dni od dnia, w którym ustały przyczyny nieprzekazania go do państwa trzeciego, o których mowa w art. 31 ust. 1.”,

b) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Przepisów ust. 6 pkt 1 lit. b i ust. 7 nie stosuje się, gdy:

1) w dniu wydania decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej cudzoziemiec przebywa w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, lub

2) decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej została wydana w związku ze złożeniem kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, lub

- 3) przed wydaniem decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wobec cudzoziemca zostało wszczęte postępowanie w sprawie zobowiązania go do powrotu lub została mu wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu.”;
- 10) w art. 302 w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) została wydana decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej lub decyzja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i cudzoziemiec:

 - a) nie opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie i przypadku, o których mowa w art. 299 ust. 6 pkt 1 lit. b, albo
 - b) przebywa w strzeżonym ośrodku albo w areszcie dla cudzoziemców.”;
- 11) w art. 303 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Nie wszczyna się postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, jeżeli toczy się postępowanie w sprawie udzielenia temu cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej.”;
- 12) art. 305 otrzymuje brzmienie:

„Art. 305. Postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu:

 - 1) w przypadku wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 176 – zawiesza się;
 - 2) w przypadku wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi ochrony międzynarodowej – umarza się.”;
- 12) w art. 320 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) została mu przyznana pomoc w dobrowolnym powrocie, o której mowa w art. 334.”;
- 13) art. 321 otrzymuje brzmienie:

„Art. 321. Organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu oraz cofnięcia zakazu, o którym mowa w art. 318 ust. 1, jest Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.”;
- 14) w art. 329 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przymusowe wykonanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu nie następuje w przypadku udzielenia cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 334 ust. 2 pkt 2, pomocy w dobrowolnym powrocie.”;

15) w art. 330 w ust. 2:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pierwszym wnioskiem niedopuszczalnym z przyczyn, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 3 lub 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jeżeli złożenie tego wniosku nastąpiło tylko w celu opóźnienia wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu albo w celu opóźnienia lub uniemożliwienia jej wykonania;”;

b) w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) uznaniu wniosku za niedopuszczalny z przyczyn, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 3 lub 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;

16) uchyla się art. 331;

17) art. 334 otrzymuje brzmienie:

„Art. 334. 1. Komendant Główny Straży Granicznej organizuje cudzoziemcowi pomoc w dobrowolnym powrocie.

2. Pomoc w dobrowolnym powrocie może być udzielona cudzoziemcowi:

- 1) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, z określeniem terminu dobrowolnego powrotu, lub
- 2) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegającą przymusowemu wykonaniu, który:
 - a) z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców,
 - b) w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, lub
- 3) któremu wydano decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych, z określeniem terminu dobrowolnego powrotu, lub
- 4) któremu, na jego wniosek, wydano decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, lub

5) przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170, lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 176.

3. Pomocy w dobrowolnym powrocie udziela się na wniosek cudzoziemca.

4. Cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem:

- 1) komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej;
- 2) Szefa Urzędu – w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, jeżeli cudzoziemiec korzysta z pomocy, o której mowa w art. 70 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) podmiotu, o którym mowa w ust. 8.

5. Wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie składa się nie później niż:

- 1) 7 dni przed upływem terminu dobrowolnego powrotu, określonego w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych – w przypadku cudzoziemca, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 i 3;
- 2) 5 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej – w przypadku cudzoziemca, o którym mowa w ust. 2 pkt 4.

6. W przypadku niezachowania przez cudzoziemca terminu, o którym mowa w ust. 5, Komendant Główny Straży Granicznej pozostawia wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie bez rozpoznania.

7. Szef Urzędu, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej lub podmiot, o którym mowa w ust. 8, niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 48 godzin przekazuje wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej.

8. Komendant Główny Straży Granicznej może zlecić organizację dobrowolnych powrotów podmiotowi, do którego statutowych obowiązków należy organizacja dobrowolnych powrotów.

9. Podmiot, o którym mowa w ust. 8, współdziała z Komendantem Głównym Straży Granicznej w zakresie organizacji pomocy w dobrowolnym powrocie.

10. Kolejna pomoc w dobrowolnym powrocie może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia, w którym cudzoziemiec, któremu udzielono pierwszej pomocy w dobrowolnym powrocie opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

11. Przepisu ust. 10 nie stosuje się do pomocy udzielanej cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 i 5.”;

18) po art. 334 dodaje się art. 334a w brzmieniu:

„Art. 334a. 1. Decyzję w sprawie udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie wydaje Komendant Główny Straży Granicznej, niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 5 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie.

2. Cudzoziemiec, niezadowolony z decyzji, o której mowa w ust. 1, może zwrócić się do Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji.

3. Do doręczania pism w sprawach udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie, stosuje się odpowiednio art. 322.

4. Komendant Główny Straży Granicznej niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 48 godzin, informuje Szefa Urzędu o wydaniu decyzji w sprawie udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie lub pozostawieniu wniosku, o którym mowa w art. 334 ust. 3, bez rozpoznania.

5. Cudzoziemcowi, którego wniosek był rozpatrywany w trybie granicznym nie zapewnia się pomocy w dobrowolnym powrocie.

6. Cudzoziemcowi, którego wniosek był rozpatrywany w trybie granicznym nie wydaje się decyzji o ustaleniu wysokości kosztów związanych z przymusowym wykonaniem orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.”;

19) w art. 335:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pomoc w dobrowolnym powrocie obejmuje pokrycie:

- 1) kosztów podróży;
- 2) opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń;

- 3) kosztów wyżywienia przed i podczas podróży;
 - 4) kosztów zakwaterowania przed podróżą;
 - 5) kosztów opieki medycznej;
 - 6) kosztów organizacji dobrowolnego powrotu przez podmiot, o którym mowa w art. 334 ust. 8;
 - 7) innych kosztów związanych z zapewnieniem cudzoziemcowi bezpiecznego i humanitarnego powrotu.”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Organ właściwy do wydania decyzji o:
- 1) zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu,
 - 2) odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych ,
 - 3) umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, w przypadku, o którym mowa w art. 334 ust. 2 pkt 4
- informuje cudzoziemca o możliwości skorzystania z pomocy w dobrowolnym powrocie.”;
- 20) w art. 336 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- „1a. Kosztów, o których mowa w ust. 1, nie ustala się w przypadku udzielenia cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 334 ust. 2 pkt 2, pomocy w dobrowolnym powrocie.”;
- 21) w dziale VIII po rozdziale 2 dodaje się rozdział 2a w brzmieniu:

„Rozdział 2a

Nieodpłatna pomoc prawna

Art. 347a. 1. Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje cudzoziemcowi, wobec którego została wydana decyzja o:

- 1) zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu,
 - 2) przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu
- który działa bez adwokata lub radcy prawnego.

2. Nieodpłatna pomoc prawna przysługuje cudzoziemcowi również w przypadku, o którym mowa w art. 89zi ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli nie ustanowił on

pełnomocnika w postępowaniu przed Kolegium Odwoławczym do spraw Cudzoziemców.

3. Cudzoziemiec przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie zawierające deklarację, że w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu, nie ustanowił adwokata ani radcy prawnego.

4. W przypadku gdy nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osoba, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, cudzoziemiec przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej pisemne oświadczenie, że jest świadomy uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej od osoby niebędącej adwokatem ani radcą prawnym.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści:

„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

6. Wzór oświadczenia, o którym mowa w:

- 1) ust. 3 – jest określony w załączniku nr 1 do ustawy;
- 2) ust. 4 – jest określony w załączniku nr 2 do ustawy.

6. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3, składa się adwokatowi albo radcy prawnemu udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej, albo organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przed przystąpieniem do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przez zatrudnioną w tej organizacji osobę, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3.

7. Oświadczenia, o których mowa w ust. 3 i 4, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp osób trzecich.

Art. 347b. Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) sporządzenie odwołania od decyzji o:
 - a) zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu,
 - b) przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu;

- 2) zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym w sprawie:
 - a) zobowiązania cudzoziemca do powrotu,
 - b) przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu.

Art. 347c. 1. Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście:

- 1) adwokat,
- 2) radca prawny albo
- 3) osoba niebędąca adwokatem ani radcą prawnym, zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, spełniająca łącznie następujące warunki:
 - a) posiada dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 191a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji,
 - b) co najmniej przez okres 3 lat wykonywała czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999 i 2261), kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1311, 1579 i 2261), w podmiotach świadczących pomoc prawną w państwach członkowskich, państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego,
 - c) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,

d) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

2. Adwokat albo radca prawny może odmówić z ważnych powodów udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, informując cudzoziemca o innych adwokatach, radcach prawnych lub osobach, o których mowa w ust. 1 pkt 3, udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze województwa.

3. Osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może odmówić z ważnych powodów udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego uprawniona do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, zatrudniająca tą osobę, informuje cudzoziemca o adwokatach, radcach prawnych lub osobach, o których mowa w ust. 1 pkt 3, udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze województwa.

4. W przypadku niemożności świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej osobiście, adwokat albo radca prawny obowiązani są zapewnić zastępstwo.

5. W przypadku gdy zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej osoba, o której mowa w ust. 1 pkt 3, nie będzie w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej, organizacja ta jest obowiązana zapewnić zastępstwo innej osoby spełniającej warunki określone w ust. 1.

Art. 347d. Cudzoziemiec może korzystać w postępowaniu odwoławczym z nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej tylko przez jednego adwokata, radcę prawnego albo jedną osobę, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3.

Art. 347e. 1. Cudzoziemiec okazuje adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, przed udzieleniem nieodpłatnej pomocy prawnej oryginał decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1.

2. Do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej konieczne jest udzielenie przez cudzoziemca adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, pełnomocnictwa na piśmie.

3. Pełnomocnictwo, o którym mowa w ust. 2, obejmuje z samego prawa umocowanie do udzielenia dalszego pełnomocnictwa adwokatowi, radcy prawnemu albo osobie, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3.

4. Adwokat, radca prawny albo osoba, o której mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, zamieszczają niezwłocznie na oryginale decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1,

klauzulę o podjęciu się w określonej dacie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej cudzoziemcowi wskazanemu jako adresat decyzji.

Art. 347f. 1. Komendant Główny Straży Granicznej zawiera z okręgowymi radami adwokackimi i radami okręgowych izb radców prawnych porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, określające w szczególności:

- 1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze ich działania, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia cudzoziemcom możliwie szerokiego dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) zobowiązanie okręgowych rad adwokackich i rad okręgowych izb radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów i radców prawnych deklarujących gotowość udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Okręgowe rady adwokackie i rady okręgowych izb radców prawnych wskazują Komendantowi Głównemu Straży Granicznej corocznie, do dnia 30 listopada, adwokatów i radców prawnych deklarujących gotowość udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Art. 347g. 1. Adwokat i radca prawny dokumentują na karcie nieodpłatnej pomocy prawnej każdy przypadek udzielenia cudzoziemcowi nieodpłatnej pomocy prawnej przez podanie informacji dotyczących:

- 1) daty wydania i numeru decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1;
- 2) okresu, w którym nieodpłatna pomoc prawna była udzielana;
- 3) korzystania z usług tłumacza.

2. Po zakończeniu udzielania cudzoziemcowi nieodpłatnej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym dokumentację określoną w ust. 1 i oświadczenia, o których mowa w art. 347a ust. 3 i 4, przekazuje się niezwłocznie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej Komendant Główny Straży Granicznej przechowuje oświadczenia, o których mowa w art. 347a ust. 3 i 4, przez okres 3 lat od dnia ich sporządzenia.

3. Komendant Główny Straży Granicznej jest administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniach, o których mowa w art. 347a ust. 3 i 4.

Art. 347h. 1. Komendant Główny Straży Granicznej prowadzi listę organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego, uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

2. Na listę, o której mowa w ust. 1, wpisuje się organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań związanych z udzielaniem porad prawnych cudzoziemcom;
- 3) zatrudnia radcę prawnego lub osobę niebędącą adwokatem ani radcą prawnym, która łącznie spełnia warunki, o których mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, lub zawarła z adwokatem lub radcą prawnym umowę o świadczenie pomocy prawnej albo umowę przedwstępną w tym zakresie mającą zapewnić współpracę przez okres 3 lat.

3. Wpisu na listę, o której mowa w ust. 1, dokonuje na okres 3 lat Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

4. Odmowa wpisu na listę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, która nie spełnia warunków określonych w ust. 2, następuje w drodze decyzji.

5. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego dołącza do wniosku:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w ust. 2;
- 2) listę zatrudnionych radców prawnych lub osób, o których mowa w art. 347c ust. 1 pkt 3, lub adwokatów i radców prawnych, z którymi zawarła umowy o świadczenie pomocy prawnej albo umowy przedwstępne w tym zakresie.

6. Organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego corocznie, do dnia 30 listopada, przekazuje Komendantowi Głównemu Straży Granicznej aktualną listę osób, o której mowa w ust. 5 pkt 2.

7. Komendant Główny Straży Granicznej wydaje decyzję o wykreśleniu organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego z listy, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy organizacja ta:

- 1) zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na skutek zmian w statucie lub innym akcie wewnętrznym określającym zakres prowadzonej działalności;
- 2) przestała spełniać warunek, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

8. Wykreślenie organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, następuje z dniem, w którym decyzja, o której mowa w ust. 7, stała się ostateczna.

9. Do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej przez organizację pozarządową prowadzącą działalność pożytku publicznego, uprawnioną do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej stosuje się art. 347g.

Art. 347i. 1. Adwokatowi, radcy prawnemu albo organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej za udzielenie cudzoziemcowi uprawnionemu pomocy prawnej przysługuje:

- 1) wynagrodzenie w wysokości 150% stawki minimalnej w postępowaniu przed sądami administracyjnymi w pierwszej instancji w sprawie, której przedmiotem nie jest należność pieniężna ani orzeczenie Urzędu Patentowego, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych;
- 2) zwrot niezbędnych i udokumentowanych kosztów przejazdów do strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz do siedziby Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, na zasadach stosowanych przy podróżach służbowych pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 775 § 2 Kodeksu pracy;
- 3) zwrot niezbędnych i udokumentowanych kosztów związanych z korzystaniem z usług tłumacza.

2. Wypłaty wynagrodzenia i zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, dokonuje Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 347j. Informacje o radcach prawnych, adwokatach i organizacjach pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego wpisanych na listę, o której mowa w art. 347h ust. 1, są umieszczane na stronie internetowej urzędu obsługującego Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 347k. W decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1, zamieszcza się pouczenie o prawie do nieodpłatnej pomocy prawnej.”;

22) art. 348 otrzymuje brzmienie:

„Art. 348. Cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt ze względów humanitarnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zobowiązanie go do powrotu:

- 1) naruszałoby jego prawo do życia rodzinnego lub prywatnego, w rozumieniu przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., lub
- 2) naruszałoby prawa dziecka, określone w Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu, lub
- 3) może nastąpić jedynie do państwa, w którym, w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.:
 - a) mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej, lub
 - b) mógłby być zmuszony do pracy, lub
 - c) zagrożone byłoby jego prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego, lub
 - d) mógłby on zostać poddany torturom albo nieludzkiemu, lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, lub
 - e) zagrożone byłoby jego prawo do życia.”;

23) w art. 355 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach, o których mowa w ust. 1, jest Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.”;

24) w art. 356:

a) w ust. 2 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) po wydaniu decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, organem właściwym do wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany jest komendant oddziału Straży

Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.”,

c) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1a, organem właściwym do wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany jest komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej, właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.”;

25) w art. 357 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, jest Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.”;

26) w art. 393a w ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ Straży Granicznej wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie przekazania do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia 604/2013 cudzoziemca, który nie ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej i przekazuje Szefowi Urzędu dowody lub poszlaki, o których mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia wykonawczego Komisji UE nr 118/2014 z dnia 30 stycznia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1560/2003 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz. Urz. UE L 39 z 08.02.2014, str. 1), dotyczące cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez ważnego dokumentu uprawniającego go do wjazdu na to terytorium i pobytu na nim, który nie ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej, w zakresie niezbędnym do ustalenia, czy inne państwo członkowskie jest właściwe do wtórnego przejścia cudzoziemca, o którym mowa w art. 23 –25 rozporządzenia 604/2013.”;

27) w art. 393b:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku gdy inne państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie

rozporządzenia 604/2013 wyrazi zgodę na przejęcie cudzoziemca, o którym mowa w art. 393a ust. 1, komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca wydaje decyzję o jego przekazaniu do odpowiedzialnego państwa członkowskiego.”,

b) w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Doprowadzenie cudzoziemca wykonuje:”,

c) po ust. 7 dodaje się ust. 8 i 9 w brzmieniu:

„8. Do doręczania pism w sprawach przekazania do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia 604/2013 cudzoziemca, który nie ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej, stosuje się odpowiednio art. 322.

9. Organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach, o których mowa w ust. 1, jest Komendant Główny Straży Granicznej.”;

28) w art. 403 uchyla się ust. 5;

29) w art. 415 w ust. 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) dostępu do informacji o podmiotach udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu i przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu;”;

30) w art. 450 w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „Radzie do Spraw Uchodźców” zastępuje się wyrazami „Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców”;

31) dodaje się załączniki nr 1 i 2 do ustawy, w brzmieniu określonym w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszej ustawy.

Art. 5. 1. Z dniem powołania Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców:

- 1) likwiduje się Radę do Spraw Uchodźców;
- 2) ulegają skróceniu kadencje przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i członków Rady do Spraw Uchodźców.

2. Rada do Spraw Uchodźców przekazuje akta spraw Kolegium Odwoławczemu do Spraw Cudzoziemców.

3. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy zatrudnieni w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zapewniający obsługę administracyjną i kancelaryjną Rady do spraw Uchodźców stają się pracownikami zatrudnionymi w urzędzie obsługującym ministra

właściwego do spraw wewnętrznych zapewniającymi obsługę administracyjną i kancelaryjną Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców.

Art. 6. 1. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców pierwszej kadencji powołuje się w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Pierwsze posiedzenie plenarne Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców pierwszej kadencji zwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych w terminie 30 dni od dnia powołania członków Kolegium Odwoławczego do Spraw Cudzoziemców.

Art. 7. 1. Postępowania, które toczyły się przed Radą do spraw Uchodźców są dalej prowadzone przez Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.

2. Postępowania, które toczyły się na podstawie ustawy zmienianej w art. 4, przed organami wyższego stopnia, w których na mocy niniejszej ustawy organem wyższego stopnia staje się Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców, są dalej prowadzone przez Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców.

3. Czynności podjęte w ramach postępowań, o których mowa w ust. 1 i 2, dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, pozostają w mocy po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 8. 1. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców staje się stroną postępowań w sprawach sądownoadministracyjnych, w których dotąd stroną była Rada do Spraw Uchodźców.

2. Jeżeli termin do wniesienia skargi na decyzję lub postanowienie Rady do Spraw Uchodźców wypada po powołaniu Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, skargę wnosi się za pośrednictwem Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców.

3. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jest właściwe do uwzględnienia w całości skargi, której przedmiotem jest działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania Rady do Spraw Uchodźców.

Art. 9. Przewodniczący Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców staje się administratorem danych osobowych, których administratorem był Przewodniczący Rady do spraw Uchodźców.

Art. 10. Do postępowań administracyjnych, których nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie ustaw zmienianych w art. 1, art. 3 i art. 4 w niniejszej ustawie, stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 11. Do postępowań administracyjnych w sprawie udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, których nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie art. 75 i art. 75a ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 12. 1. Właściwy do uchylenia, stwierdzenia nieważności lub wygaśnięcia ostatecznej decyzji lub postanowienia wydanych na podstawie ustaw zmienianych w art. 1, art. 3 i art. 4 niniejszej ustawy, przed jej wejściem w życie, jest organ wyższego stopnia w tych postępowaniach.

2. Właściwość organu, o którym mowa w ust. 1, określa się według przepisów w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 13. Terminy do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określone w art. 299 ust. 6 ustawy zmienianej w art. 4 niniejszej ustawy, które rozpoczęły bieg przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, będą dalej.

Art. 14. 1. W 2017 r. porozumienia, o których mowa w art. 347f ustawy zmienianej w art. 4 niniejszej ustawy, są zawierane do dnia 31 sierpnia.

2. W 2017 r. dziekani okręgowych rad adwokackich i rad okręgowych izb radców prawnych wskazują Komendantowi Głównemu Straży Granicznej adwokatów i radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w terminie do dnia 15 września.

Art. 15. 1. Maksymalny limit wydatków Urzędu do Spraw Cudzoziemców, będących skutkiem finansowym wejścia w życie ustawy, wynosi 14 980 tys. zł, z tego:

- 1) w 2017 r. – 990 tys. zł;
- 2) w 2018 r. – 1 380 tys. zł;
- 3) w 2019 r. – 1 430 tys. zł;
- 4) w 2020 r. – 1 470 tys. zł;
- 5) w 2021 r. – 1 510 tys. zł;
- 6) w 2022 r. – 1 560 tys. zł;
- 7) w 2023 r. – 1 600 tys. zł;
- 8) w 2024 r. – 1 640 tys. zł;

- 9) w 2025 r. – 1 680 tys. zł;
- 10) w 2026 r. – 1 720 tys. zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych nadzoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego w danym roku budżetowym maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, zostaną zastosowane mechanizmy korygujące polegające na obniżeniu o nie więcej niż **25%** wysokości wynagrodzenia osób zatrudnionych w urzędzie obsługującym Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w związku z realizacją zadań dotyczących rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w trybie granicznym.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 16. 1. Maksymalny limit wydatków Komendanta Głównego Straży Granicznej, będących skutkiem finansowym wejścia w życie ustawy, wynosi 9 070 tys. zł, z tego:

- 1) w 2017 r. – 430 tys. zł;
- 2) w 2018 r. – 870 tys. zł;
- 3) w 2019 r. – 890 tys. zł;
- 4) w 2020 r. – 910 tys. zł;
- 5) w 2021 r. – 930 tys. zł;
- 6) w 2022 r. – 960 tys. zł;
- 7) w 2023 r. – 980 tys. zł;
- 8) w 2024 r. – 1 010 tys. zł;
- 9) w 2025 r. – 1 030 tys. zł;
- 10) w 2026 r. – 1 060 tys. zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych nadzoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego w danym roku budżetowym maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, zostaną zastosowane mechanizmy korygujące polegające na:

- 1) obniżeniu kosztów wynikających z realizacji zadań Straży Granicznej związanych z rozpatrywaniem wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) obniżeniu wynagrodzenia, o którym mowa w art. 347i ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 4 niniejszej ustawy, do wysokości 100% stawki minimalnej w postępowaniu przed sądami administracyjnymi w pierwszej instancji w sprawie, której przedmiotem nie jest należność pieniężna ani orzeczenie Urzędu Patentowego, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1579 i 2261);
- 3) obniżeniu o nie więcej niż 50% wydatków na tłumaczenia ustne w ramach nieodpłatnej informacji prawnej w postępowaniach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu oraz przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmów korygujących, o których mowa w ust. 3, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 17. 1. Maksymalny limit wydatków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji związanych z funkcjonowaniem i obsługą Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, będących skutkiem finansowym wejścia w życie ustawy, wynosi 36 090 tys. zł, z tego:

- 1) w 2017 r. – 1 870 tys. zł;
- 2) w 2018 r. – 3 390 tys. zł;
- 3) w 2019 r. – 3 520 tys. zł;
- 4) w 2020 r. – 3 610 tys. zł;
- 5) w 2021 r. – 3 700 tys. zł;
- 6) w 2022 r. – 3 800 tys. zł;
- 7) w 2023 r. – 3 900 tys. zł;
- 8) w 2024 r. – 4 000 tys. zł;
- 9) w 2025 r. – 4 100 tys. zł;

10) w 2026 r. – 4 200 tys. zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych nadzoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego w danym roku budżetowym maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, zostaną zastosowane mechanizmy korygujące polegające na:

- 1) obniżeniu o nie więcej niż 50% wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 2) obniżeniu kosztów bieżącego funkcjonowania Rady.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmów korygujących, o których mowa w ust. 3, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 18. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 19. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2017 r., z wyjątkiem art. 4 pkt 20 w zakresie art. 347f i art. 347h oraz art. 14, które wchodzi w życie z dniem 15 sierpnia 2017 r.

UZASADNIENIE

Potrzeba i cel projektu ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, zwany dalej „projektem ustawy”, ma na celu dalszą harmonizację prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim w zakresie unormowań wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 60), zwanej dalej „dyrektywą 2013/32/UE” oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96), zwanej dalej „dyrektywą 2013/33/UE”, w kierunku wykorzystania w prawie krajowym dopuszczonych dyrektywami rozwiązań o charakterze fakultatywnym. Wśród nich szczególnie przydatnym instrumentem w ocenie projektodawcy jest możliwość wprowadzenia określonej w art. 43 dyrektywy 2013/32/UE procedury granicznej dla rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jak wynika z art. 43 dyrektywy 2013/32/UE państwa członkowskie mogą, zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II tej dyrektywy, przewidzieć procedury pozwalające podejmować na granicach lub w strefach tranzytowych państw członkowskich decyzje dotyczące dopuszczalności wniosków o udzielenie tej ochrony zgodnie z art. 33, z którymi wystąpiono w takich miejscach, lub decyzje dotyczące merytorycznej treści wniosków wydawane w zgodzie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w dyrektywie w przypadkach określonych w art. 31 ust. 8.

Doświadczenia związane z ubiegłorocznym kryzysem migracyjnym w Europie spowodowanym masowym przybywaniem uchodźców i imigrantów do Europy, rozwijające się zjawisko przemytu ludzi, jak też obserwowane od dłuższego czasu nadużywanie procedur uchodźczych przez migrantów ekonomicznych wskazują na potrzebę sięgnięcia po środki, które pozwolą z jednej strony sprawniej przeprowadzić postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, a z drugiej strony będą sprzyjać zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i ochronie porządku publicznego. Zadaniem każdego państwa demokratycznego reprezentowanego przez władzę jest zagwarantowanie swoim obywatelom poziomu bezpieczeństwa, który jest przez nich do zaakceptowania.

Projektowane przepisy z jednej strony mają zapewnić cudzoziemcom przybywającym do Polski w celu poszukiwania ochrony przez prześladowaniem postępowanie zmierzające do ustalenia zasadności udzielenia tej ochrony zgodne z ustalonymi w dyrektywie 2013/32/UE standardami, z drugiej zaś strony stworzyć warunki do zapewnienia porządku i bezpieczeństwa wewnętrznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej musi zostać zapewniony dostęp do bezpiecznych i skutecznych, z prawnego punktu widzenia, procedur uchodźczych, zaś osoby nadużywające procedur i traktujące je instrumentalnie, wyłącznie w celu przekroczenia granicy Schengen i dalszej nielegalnej migracji, nie powinny być dopuszczone do terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt ustawy zawiera rozwiązania mające służyć przeciwdziałaniu nadużywaniu instytucji ochrony międzynarodowej przez cudzoziemców, którzy dla osiągnięcia innych celów niż ochrona przed prześladowaniem lub doznaniem poważnej krzywdy, składając wnioski o udzielenie tej ochrony korzystają z pozycji wnioskodawców ochrony międzynarodowej. Zabieg ten służy ominięciu warunków przekraczania granicy zewnętrznej Unii Europejskiej, określonych w kodeksie granicznym Schengen.

Obecnie tego typu zjawisko jest odnotowywane w szczególności w kolejowym przejściu granicznym w Terespolu, gdzie większość cudzoziemców składających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej nie jest zainteresowanych otrzymaniem ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lecz dalszą, jak najszybszą migracją ze względów ekonomicznych do innych państw Unii Europejskiej. Z tego powodu zdecydowana większość postępowań w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej kończy się wydaniem decyzji o umorzeniu postępowania z uwagi na opuszczenie przez wnioskodawcę terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Około 80 % postępowań wszczynanych na podstawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych przez obywateli Federacji Rosyjskiej narodowości czeczeńskiej jest umarzana z powodu ucieczki tych osób z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i porzucenia procedury azyłowej na tym terytorium. Zjawisko to nasila się, a zatem wymaga zahamowania poprzez nowe regulacje. Z danych Eurostatu wynika, że w porównaniu z I kwartałem 2016 r. wzrost liczby złożonych wniosków po raz pierwszy wyniósł +65% (+1 520 osób). Najliczniejszą grupą osób składających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej są wciąż obywatele Federacji Rosyjskiej narodowości czeczeńskiej.

Procedury graniczne zgodnie z ich założeniem wynikającym z dyrektywy 2013/32/UE będą wiązały się z czasowym ograniczeniem swobody poruszania się przez cudzoziemców do

czasu ich zakończenia. Decyzja kończąca postępowanie w tym trybie przed Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców zapadne w terminie 20 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W celu zapewnienia realizacji procedur granicznych projekt ustawy przewiduje przekształcenia instytucjonalne na poziomie instancji odwoławczej. W miejsce Rady do Spraw Uchodźców, która zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia wydane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w sprawach udzielania ochrony międzynarodowej, zostanie powołane Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców, posiadające szerokie kompetencje i cechy sądu w rozumieniu art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE przy dokonywaniu oceny, czy organ ma charakter sądu lub trybunału w rozumieniu art. 267 TFUE, co jest kwestią wewnętrzną porządku prawnego Unii, Trybunał bierze pod uwagę całokształt okoliczności, a w szczególności podstawę prawną istnienia organu, jego stały lub tymczasowy charakter, obligatoryjny charakter jego jurysdykcji, kontrydiktoryjność postępowania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz jego niezawisłość (zob. wyroki: z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie C-53/03 Syfait i in., Zb.Orz. s. I-4609, pkt 29; z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-517/09 RTL Belgium, Zb.Orz. s. I-14093, pkt 36; a także z dnia 14 czerwca 2011 r. w sprawie C-196/09 Miles i in., Zb.Orz. s. I-5105, pkt 37).

Aby wykorzystać możliwości, jakie daje procedura graniczna i skrócić czas postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej projekt ustawy przewiduje także wprowadzenie do prawa krajowego uregulowanych w dyrektywie 2013/32/UE koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia i bezpiecznego kraju trzeciego.

Celem projektu ustawy jest usprawnienie prowadzonych przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców postępowań w sprawach udzielenia ochrony międzynarodowej nie tylko poprzez zastosowanie procedury granicznej, ale także wprowadzenie zmian w zakresie trybu doręczeń pism w tych sprawach i rozwiązań prawnych umożliwiających w ramach jednego postępowania administracyjnego wszczętego na podstawie wniosku cudzoziemca o udzielenie ochrony międzynarodowej, orzekanie, w przypadku odmowy przyznania ochrony międzynarodowej, o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany, a w przypadku braku przesłanek do ich udzielenia, o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i o zakazie wjazdu.

Projekt ustawy wprowadza system nieodpłatnej pomocy prawnej w postępowaniach odwoławczych dotyczących zobowiązania cudzoziemca do powrotu oraz przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu.

Ponadto w celu zniesienia podziału kompetencji do orzekania w sprawie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie projekt ustawy przewiduje przekazanie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31), zwanego dalej „rozporządzeniem 604/2013”.

Charakterystyka projektu ustawy – rzeczywisty stan oraz wskazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Art. 1 projektu ustawy dokonuje zmian w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1836, z późn. zm), zwaną dalej „ustawą o udzielaniu cudzoziemcom ochrony”.

Projektowana w art. 2 pkt 5a zmiana wiąże się z wprowadzeniem do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony art. 47 ust. 1b, zgodnie z którym Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w przypadku, o którym mowa w art. 351 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, orzeka o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany. W związku z powyższym konieczne było zamieszczenie w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony definicji dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany”, który to dokument będzie wydawany cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany na podstawie art. 47 ust. 1b.

W celu zapewnienia większej spójności z art. 2 lit. n dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie norm dotyczących

kwalfikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, str. 9) w art. 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony proponuje się zmianę określonej w pkt 9 definicji „kraj pochodzenia”, tak aby w odniesieniu do cudzoziemca, którego obywatelstwa nie da się ustalić lub który nie posiada obywatelstwa żadnego państwa, przez kraj pochodzenia tego cudzoziemca było rozumiane państwo jego ostatniego miejsca zwykłego pobytu.

Zmianie ulegnie art. 7 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, który w obowiązującym brzmieniu stanowi, że decyzje lub postanowienia wydane w sprawach określonych w ustawie mogą być przekazywane za pośrednictwem urzędów umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym oraz za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych i doręczane cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu. Projektowany przepis w nowym brzmieniu rozszerza stosowanie doręczeń na wszystkie pisma w sprawach określonych w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Ponadto regulacja doprecyzowuje dotychczasowy sposób doręczeń odnosząc się do środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2016 r. poz. 1030, z późn. zm.) lub faksu – w miejsce dotychczas wskazanych w przepisie sieci telekomunikacyjnych.

Dodanie ust. 1a w art. 30 jest związane z wprowadzeniem do krajowego systemu azyłowego procedur granicznych. Tryb graniczny będzie mógł być zastosowany w odniesieniu do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w przejściu granicznym przez wnioskodawcę, który nie spełnia warunków wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium. Zmiana w art. 30 ma na celu wprowadzenie w odniesieniu do takiego wniosku wyjątku od ogólnej zasady przekazywania Szełowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców przez organ Straży Granicznej złożonego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w ciągu 48 godzin od dnia jego złożenia. W przypadku gdy będą zachodzić okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania w trybie granicznym, stwierdzone przez organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ Straży Granicznej przekaże wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej Szełowi Urzędu w ciągu 24 godzin od złożenia wniosku.

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie uregulowanych w art. 36 i 38 dyrektywy 2013/32/UE koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia i bezpiecznego kraju trzeciego. Projektowany ust. 3a w art. 38 dotyczy bezpiecznego kraju trzeciego, zaś projektowany ust. 4

w art. 39 bezpiecznego kraju pochodzenia.

Zgodnie z art. 38 dyrektywy 2013/32/UE projektowany art. 38 ust. 3a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony zapewnia, że instytucja bezpiecznego kraju trzeciego będzie stosowana w sposób zindywidualizowany, z uwzględnieniem konkretnej sytuacji cudzoziemca. Przyjęto, że państwo niebędące państwem członkowskim znajdujące się na liście bezpiecznych krajów trzecich będzie uważane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy, jeżeli między wnioskodawcą a tym państwem, które nie jest państwem pochodzenia wnioskodawcy, istnieje związek tego rodzaju, że powrót wnioskodawcy do tego państwa byłby rozsądny z jego punktu widzenia oraz gdy w tym państwie:

- 1) życie i wolność wnioskodawcy nie są zagrożone z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej;
- 2) nie zachodzi rzeczywiste ryzyko doznania przez niego poważnej krzywdy;
- 3) jest przestrzegana zasada, o której mowa w art. 33 Konwencji Genewskiej;
- 4) jest przestrzegany zakaz wydalania, gdy jest ono sprzeczne z prawem do wolności od tortur oraz okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania;
- 5) istnieje możliwość ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy i, jeżeli status taki zostanie przyznany, uzyskania ochrony zgodnie z Konwencją Genewską.

Wniosek złożony przez cudzoziemca przybyłego z bezpiecznego kraju trzeciego będzie uznawany za wniosek niedopuszczalny.

Cudzoziemcowi, który przybył z bezpiecznego kraju trzeciego i otrzymał decyzję o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za wniosek niedopuszczalny będzie wydawane przez Szefa Urzędu lub Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców zaświadczenie poświadczające ten fakt w języku państwa uważanego za bezpieczny kraj trzeci.

Także w przypadku korzystania z instytucji bezpiecznego kraju pochodzenia będzie zapewnione podejście zindywidualizowane. Stosowna regulacja znajduje się w projektowanym art. 39 ust. 4 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Wskazuje on, że państwo niebędące państwem członkowskim znajdujące się na liście bezpiecznych krajów pochodzenia jest uważane w odniesieniu do wnioskodawcy za bezpieczny kraj pochodzenia, jeżeli posiada on obywatelstwo tego państwa albo nie posiadając obywatelstwa żadnego państwa miał w tym państwie miejsce zamieszkania i nie podał żadnych poważnych podstaw do nieuznawania tego państwa za bezpieczny kraj pochodzenia, odnoszących się do jego szczególnej sytuacji oraz do udzielenia mu ochrony międzynarodowej.

Dyrektywa 2013/32/UE w art. 31 ust. 8 lit. b daje możliwość, aby wnioski o udzielenie

ochrony międzynarodowej składane przez osoby pochodzące z bezpiecznego kraju pochodzenia były rozpatrywane w trybie przyspieszonym, co znalazło odzwierciedlenie w dodawanym pkt 6 w ust. 1 w art. 39. Przepis ten stanowi, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatruje się w trybie przyspieszonym, w przypadku gdy wnioskodawca pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia znajdującego się na liście bezpiecznych krajów pochodzenia określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 39a.

W art. 39 ust. 1 zostało zmodyfikowane brzmienie pkt 4 w taki sposób, aby uwzględniał on także te sytuacje, gdy obowiązek powrotu wynika z decyzji kończącej postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu wszczęte przed złożeniem wniosku w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Ponadto w celu wykorzystania możliwości, jakie daje art. 31 ust. 8 dyrektywy 2013/32/UE, rozszerzono listę przesłanek do stosowania trybu przyspieszonego i dodano kolejne punkty w art. 39 tj. pkt 7–9, które umożliwiają stosowanie trybu przyspieszonego również w przypadkach gdy wnioskodawca: w złej wierze zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży lub pozbył się ich, a dokumenty te pomogłyby w ustaleniu jego tożsamości lub obywatelstwa; wjechał nielegalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przedłużył nielegalnie swój pobyt na tym terytorium oraz bez ważnego powodu nie zadeklarował zamiaru złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej albo nie złożył wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w najkrótszym możliwym terminie, zważywszy na okoliczności wjazdu; odmawia wywiązania się z obowiązku poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych przewidzianego w rozporządzeniu 603/2013.

W trybie przyspieszonym, postępowanie administracyjne jest prowadzone w trybie opisanym dla wszystkich postępowań w sprawach udzielenia ochrony międzynarodowej, z uwzględnieniem następujących odstępstw:

- 1) załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- 2) w decyzji kończącej postępowanie wskazuje się, że wniosek był rozpatrywany w trybie przyspieszonym;
- 3) odwołanie od decyzji wnosi się w terminie 7 dni od dnia jej doręczenia;
- 4) w postępowaniu odwoławczym organ orzeka w składzie jednoosobowym.

Jednakże trybu przyspieszonego nie stosuje się, jeżeli okoliczności uzasadniające zastosowanie trybu przyspieszonego ujawnią się po upływie 30 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Projektowany art. 39a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony zawiera delegację do wydania rozporządzenia Rady Ministrów, w którym zostanie określona lista bezpiecznych krajów pochodzenia oraz lista bezpiecznych krajów trzecich na okres dwóch lat, tak aby na poziomie ustawowym zagwarantować, iż najdalej co 2 lata musi nastąpić przegląd sytuacji w krajach trzecich uznanych za bezpieczne kraje pochodzenia, czego wymaga art. 37 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE.

W projektowanym art. 39b reguluje się kwestie rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w trybie granicznym. Projektowane rozwiązania są zgodne z art. 43 dyrektywy 2013/32/UE, który pozwala, by w trybie granicznym rozpatrzyć wnioski niedopuszczalne oraz nadające się do zastosowania trybu przyspieszonego. Stąd zgodnie z projektowanymi regulacjami wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej będzie rozpatrywany w trybie granicznym, w przypadku gdy wnioskodawca, który złożył wniosek w przejściu granicznym, nie spełniając warunków wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium:

- 1) podał inne przyczyny złożenia wniosku niż obawa przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej lub ryzyko doznania poważnej krzywdy albo nie podał żadnych informacji o okolicznościach związanych z obawą przed prześladowaniem lub ryzykiem doznania poważnej krzywdy;
- 2) wprowadził organ rozpatrujący wniosek w błąd przez zatajenie informacji lub dokumentów albo przedstawienie fałszywych informacji lub dokumentów, dotyczących jego tożsamości lub obywatelstwa o istotnym znaczeniu dla nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej;
- 3) przedstawił wyraźnie niespójne, sprzeczne lub nieprawdopodobne wyjaśnienia na potwierdzenie faktu prześladowania lub ryzyka doznania poważnej krzywdy, które są sprzeczne ze sprawdzonymi informacjami dotyczącymi kraju pochodzenia;
- 4) pochodzi z bezpiecznego kraju pochodzenia lub państwo niebędące państwem członkowskim jest uważane za bezpieczny kraj trzeci w odniesieniu do wnioskodawcy;
- 5) złożył kolejny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie zaistniały ani nie zostały przedstawione przez wnioskodawcę żadne nowe dowody ani okoliczności faktyczne lub prawne, znacząco zwiększające prawdopodobieństwo udzielenia ochrony międzynarodowej;

- 6) stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego lub był z tego powodu w przeszłości wydany z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub zobowiązany do powrotu;
- 7) w złej wierze zniszczył dokument tożsamości lub dokument podróży lub pozbył się ich, jeżeli te dokumenty pomogłyby w ustaleniu jego tożsamości lub obywatelstwa;
- 8) odmawia wywiązania się z obowiązku poddania się pobraniu odcisków linii papilarnych przewidzianego w rozporządzeniu 603/2013.

W postępowaniu prowadzonym w trybie granicznym zgodnie z projektowanym art. 39b ust. 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony będą stosowane przepisy rozdziału 2 działu II ustawy, z tym że załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 20 dni od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, w decyzji kończącej postępowanie wskazuje się, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej był rozpatrywany w trybie granicznym, odwołanie od decyzji kończącej postępowanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. Skrócenie terminu załatwienia sprawy i terminu odwołania wynika z konieczności zachowania warunku zakończenia postępowania w trybie granicznym w terminie 4 tygodni, co wynika z art. 43 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE.

Zważywszy na to, że w okresie trwania postępowania prowadzonego w trybie granicznym cudzoziemcy będą przebywać w strzeżonych ośrodkach, zgodnie z projektowanym art. 39b ust. 4 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony tryb graniczny nie będzie stosowany wobec cudzoziemców, gdy umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla ich życia lub zdrowia, gdy ich stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli ofiarami tortur, lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania oraz gdy są małoletnimi bez opieki lub osobami niepełnosprawnymi.

Proponuje się zmiany w art. 40 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Skraca się terminy, których upływ uzależnia umorzenie postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej, mając na uwadze bardzo liczne przypadki porzucania procedury azylowej przez cudzoziemców, Projekt zakłada, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uznaje się za wycofany w sposób dorozumiany, w przypadku gdy wnioskodawca nie stawiał się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia złożenia wniosku, a we wniosku nie wskazał innego adresu, pod którym będzie przebywał, nie stawiał się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia zwolnienia ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla

cudzoziemców, w przypadku gdy Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców na podstawie art. 89c nie nakazał mu przebywania w określonym miejscu lub określonej miejscowości i wnioskodawca nie wskazał we wniosku innego adresu, pod którym będzie przebywał, a także w przypadku gdy opuścił ośrodek i nie powrócił do niego przez okres dłuższy niż 2 dni bez usprawiedliwionej przyczyny (projektowane pkt 1–3 w ust. 2 art. 40). Pozostałe przypadki uznania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za wycofany w sposób dorozumiany pozostają bez zmian.

Zmiana brzmienia ust. 4 w art. 40 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony ułatwi stronie reprezentowanej przez pełnomocnika albo przedstawiciela ustawowego wniesienie odwołania od decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wprowadzenie obowiązku doręczania pism pełnomocnikowi lub przedstawicielowi ustawowemu umożliwi im bowiem powzięcie wiedzy o wydaniu decyzji, co w przypadku pozostawienia decyzji w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia powyższego nie gwarantowało.

Projekt ustawy przewiduje, że na podstawie dodawanego art. 43a w toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej funkcjonariusze Straży Granicznej będą mogli wykonywać czynności, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990, z późn. zm.). Powyższe wynika z wprowadzenia do postępowania o udzielaniu cudzoziemcom ochrony obowiązku badania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców przesłanek do udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych, które wymagają przeprowadzania dodatkowych ustaleń przez organ. Możliwość wykonywania czynności w projektowany sposób zapewni przede wszystkim rzetelne rozpatrywanie spraw, w których odmowa udzielenia zgody na pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej naruszałaby jego prawo do życia rodzinnego lub prywatnego, w rozumieniu przepisów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. albo naruszałaby prawa dziecka wynikające z Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

Projektowane zmiany w art. 44 ust. 1 i 3-5 oraz w art. 45 ust. 3 i 5 mają charakter porządkujący.

Zmiana brzmienia art. 45 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony jest konsekwencją wprowadzenia rozwiązania, zgodnie z którym Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, będzie rozstrzygał o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych

albo zgody na pobyt tolerowany w oparciu o przesłanki określone w art. 348 albo art. 351 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Zgodnie z projektowaną zmianą w art. 45 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, przed wydaniem decyzji o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany, podobnie jak ma to miejsce w przypadku decyzji o nadaniu statusu uchodźcy lub o udzieleniu ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców będzie zwracał się do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby – także do innych organów, o przekazanie informacji, czy wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia tej zgody określone w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony oraz w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Przyjęta przez projektodawcę koncepcja zakłada rozszerzenie zakresu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej. Proponuje się ustanowienie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców organem właściwym do orzekania o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w przypadku odmowy udzielenia ochrony międzynarodowej. Obecnie z uwagi na dwutorowość postępowań (odmowa udzielenia ochrony międzynarodowej wydawana przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, a zobowiązanie do powrotu przez organy Straży Granicznej) nadmiernemu wydłużeniu ulega pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemca, któremu odmówiono udzielenia ochrony międzynarodowej. W przypadku kumulacji rozstrzygnięć w jednej decyzji administracyjnej, a więc orzekania w jednej decyzji jednocześnie o odmowie udzielenia ochrony międzynarodowej i zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, konieczne jest, aby Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców był właściwy orzekać także o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany, jak i o zakazie wjazdu. Stąd wynikają regulacje projektowane w art. 47 ust. 1a oraz art. 51a-art. 51m ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Dodawany ust. 1a w art. 47 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wprowadza zasadę, że w przypadku gdy w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej odmawia się wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony międzynarodowej i wyjdą na jaw okoliczności, o których mowa w art. 348 pkt 1, 2 lub 3 lit. a-c ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, orzeka się o udzieleniu wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, zgody na pobyt ze względów humanitarnych, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia tej zgody, o których mowa w art. 349 ustawy

z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. W przypadku zaś, o którym mowa w art. 351 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, orzeka się o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany (dodawany ust. 1b w art. 47).

Celem wprowadzenia powyższego rozwiązania jest skrócenie czasu załatwienia sprawy. Obecnie są prowadzone bowiem dwa, odrębne postępowania w odniesieniu do tożsamej sytuacji osobistej, jak i społeczno-politycznej cudzoziemca powstałej w kraju jego pochodzenia, tj. postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej przed Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz w ramach postępowania o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu postępowanie w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany przed organami Straży. Powyższe rozwiązanie stanowi również odpowiedź na uwagi Najwyższej Izby Kontroli, która w raporcie z dnia 19 listopada 2015 roku postulowała zmiany kompetencyjne w obowiązującym porządku prawnym, które dałyby efekt zwiększenia efektywności prawa o cudzoziemcach. Wprowadzenie proponowanego rozwiązania wpłynie na zwiększenie efektywności procedur administracyjnych w przedmiotowym zakresie, ponieważ dojdzie do zminimalizowania liczby obecnych postępowań administracyjnych.

Z kolei proponowane regulacje prawne art. 51a – art. 51l ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony są konsekwencją ustanowienia Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców organem właściwym do orzekania o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i o zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen w przypadku odmowy udzielenia ochrony międzynarodowej i zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany. Rozwiązania w tym zakresie są wzorowane na regulacjach obowiązujących w tym zakresie w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, stanowiących wdrożenie dyrektywy Parlamentu i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 348 z 24.12.2008, str. 98), zwanej dalej „dyrektywą 2008/115/WE”.

Zgodnie z projektowanym art. 51a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej albo zgody na pobyt ze względów humanitarnych wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje i w decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony

międzynarodowej za niedopuszczalny, będzie orzekało się o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen oraz będzie określało się okres tego zakazu. Nie będzie orzekało się o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i zakazie ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen, w przypadku gdy:

- 1) wobec wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, wydana została wcześniej decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która nie została wykonana;
- 2) wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, posiada zezwolenie na pobyt czasowy, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, zgodę na pobyt tolerowany, prawo pobytu lub prawo stałego pobytu zgodnie z ustawą z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2016 r. poz. 904);
- 3) wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, są tymczasowo aresztowani, odbywają karę pozbawienia wolności lub stosuje się wobec nich środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje i w decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, zawierających orzeczenie o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, będzie określało się termin dobrowolnego powrotu, który wyniesie od 15 do 30 dni, liczony od dnia doręczenia decyzji. Termin ten nie będzie określany, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo ucieczki cudzoziemca, lub
- 2) wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Przy ocenie prawdopodobieństwa ucieczki cudzoziemca będą brane pod uwagę podobne okoliczności jak w przypadku oceny prawdopodobieństwa ucieczki cudzoziemca w ramach postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Jeżeli w ww. decyzji termin dobrowolnego powrotu nie będzie określony, gdyż wymagają tego względy obronności lub

bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, to w decyzji będzie wskazywane państwo, do którego cudzoziemiec powinien powrócić.

Projektowany art. 51b określa przypadki, w których będzie można określić dłuższy termin dobrowolnego powrotu niż określony w art. 51a ust. 3, a także przedłużyć termin dobrowolnego powrotu określony w decyzji, zaś art. 51c – obowiązki, jakie będzie można nałożyć na cudzoziemca w decyzji o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu. Przypadki, w których Szef Urzędu będzie mógł przedłużyć termin dobrowolnego powrotu, jak również obowiązki cudzoziemca są określone analogicznie jak w art. 316 i art. 317 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Orzeczeniu o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu kończącym negatywnie postępowanie w sprawie udzielenia ochrony towarzyszyć będzie zakaz ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen. Okres ten będzie określany indywidualnie w decyzji, a projektowany art. 51d precyzuje, w jakim przypadku dany okres zakazu będzie mógł zostać orzeczony.

Projekt ustawy w art. 51e, podobnie jak art. 320 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, przewiduje możliwość cofnięcia zakazu ponownego wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen, jak również określa przypadki, kiedy takie cofnięcie nie jest możliwe.

Projektowane przepisy art. 51f– art. 51l regulują kwestie dotyczące kosztów związanych z wykonaniem zobowiązania cudzoziemca do powrotu określonego w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje i w decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny. Koszty te będą ustalane, w przypadku gdy wymieniona wyżej decyzja stanie się ostateczna, a w przypadku wydania takiej decyzji przez organ wyższego stopnia, gdy decyzja ostateczna zostanie cudzoziemcowi doręczona. Wyjątkiem będzie sytuacja, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej był rozpatrywany w trybie granicznym – wówczas ww. koszty nie będą ustalane. Do kosztów związanych z wykonaniem orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będą zaliczane w szczególności koszty:

- 1) pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 2) pobytu cudzoziemca w pomieszczeniu przeznaczonym dla osób zatrzymanych;
- 3) badania lekarskiego cudzoziemca;

- 4) pomocy udzielonej cudzoziemcowi przez inne państwo członkowskie w związku z przeprowadzeniem tranzytu drogą powietrzną przez jego terytorium;
- 5) zapewnienia cudzoziemcowi opieki medycznej i psychologicznej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;
- 6) doprowadzenia cudzoziemca do pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców;
- 7) doprowadzenia cudzoziemca do organu Straży Granicznej, sądu, prokuratury, jednostki Policji, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, placówek opiekuńczo – wychowawczych lub podmiotów leczniczych;
- 8) czynności, o których mowa w art. 325 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 9) doprowadzenia cudzoziemca do granicy lub portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony.

Ww. koszty będą obliczane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 339 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Decyzja o ustaleniu wysokości kosztów związanych z wykonaniem orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu będzie wydawana przez organ Straży Granicznej właściwy w sprawie przymusowego wykonania decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje i decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, zawierających orzeczenie o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Wpływy z uzyskanych należności z tytułu ww. kosztów będą stanowić dochód budżetu państwa. W pozostałym zakresie projektowane regulacje dotyczące kosztów związanych z wykonaniem orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu są analogiczne do rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach w zakresie dotyczącym wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Zgodnie z art. 511 w przypadku gdy cudzoziemiec nie opuści dobrowolnie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie określonym w decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy, udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany wydanej wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje i decyzji o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, zawierających orzeczenie o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu,

decyzja ta będzie podlegać przymusowemu wykonaniu. Przymusowe wykonanie ww. decyzji będzie następowało również, gdy:

- 1) w decyzji tej nie został określony termin dobrowolnego powrotu, lub
- 2) po wydaniu tej decyzji:
 - a) zaistniało prawdopodobieństwo ucieczki cudzoziemca, lub
 - b) dalszy pobyt cudzoziemca może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Projektowane rozwiązania dotyczące przymusowego wykonania orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wydane w ramach postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej są analogiczne do przepisów określonych przez ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach w zakresie dotyczącym przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Zmiany przewidziane w art. 52 w ust. 1 i 2 oraz w art. 69l ust. 1 pkt 2 mają charakter redakcyjny i są konsekwencją powołania nowego organu – Kolegium Odwoławczego do Spraw Cudzoziemców – w miejsce Rady do Spraw Uchodźców.

W art. 54 w ust. 2-5 przewidziano zmiany polegające na rozszerzeniu kręgu podmiotów, za pośrednictwem których może nastąpić doręczenie pism w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej cudzoziemcom zakwaterowanym w ośrodku dla cudzoziemców. W obowiązującym stanie prawnym dla skuteczności doręczenia ww. pism cudzoziemcom korzystającym z pomocy socjalnej realizowanej poprzez umieszczenie w ośrodku dla cudzoziemców, jest wymagane posiadanie przez osobę doręczającą upoważnienia wydanego przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Proponuje się odstąpienie od szczególnej regulacji kwestii doręczenia pism ww. cudzoziemcom na rzecz stosowania zasad doręczania pism określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego. Projektowane przepisy przewidują doręczanie pism cudzoziemcom zakwaterowanym w ośrodku dla cudzoziemców za pośrednictwem pracownika urzędu obsługującego Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Proponowana zmiana w art. 54d w ust. 1 ma charakter redakcyjny.

W związku z przyjęciem koncepcji, zgodnie z którą w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej Szef Urzędu będzie rozstrzygał o udzieleniu wnioskodawcy lub osobie, w imieniu której wnioskodawca występuje, zgody na pobyt ze względów humanitarnych, konieczne było uregulowanie kwestii związanych z cofnięciem udzielonej zgody na pobyt ze względów humanitarnych oraz wygaśnięciem

decyzji o udzieleniu tej zgody. Rozwiązania te znalazły odzwierciedlenie w dodawanych art. 54ea i art. 54eb.

W art. 54ec określa się organ właściwy do cofnięcia zgody na pobyt tolerowany udzielonej w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Zmiana w art. 55 polega na wprowadzeniu normy określającej, że cudzoziemcom podlegającym procedurze granicznej tymczasowe zaświadczenie tożsamości będzie wydawane dopiero po zwolnieniu ich ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców którym przebywali podczas rozpatrywania wniosku w tym trybie.

Projektowane zmiany w art. 55a ust. 2 pkt 1 i art. 55b ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wynikają z konieczności określenia okresu ważności takiego zaświadczenia, organu właściwego do wydania zaświadczenia oraz nałożenia na organ Straż Granicznej wydający takie zaświadczenie obowiązku poinformowania o tym fakcie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego.

Proponowane zmiany w art. 65 ust. 5 mają charakter redakcyjny.

Konieczność zmiany brzmienia art. 74 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wynika z przyjętej przez projektodawcę nowej konstrukcji postępowania w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz ma na celu usunięcie wątpliwości interpretacyjnych. Przewiduje się utrzymanie dotychczasowych rozwiązań prawnych, zgodnie z którymi pomoc socjalną i opiekę medyczną zapewnia się w okresie postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, począwszy od dnia zgłoszenia się cudzoziemca w ośrodku dla cudzoziemców, z tym że w sytuacjach szczególnych, związanych z zagrożeniem życia lub zdrowia cudzoziemca, opieka medyczna przysługuje od dnia złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. W projekcie ustawy wprowadza się jednakże zmiany w celu zapewnienia przejrzystości zasad ustalania okresów udzielania pomocy socjalnej i medycznej po zakończeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej. Obowiązujące w tym zakresie przepisy budziły wątpliwości interpretacyjne w zakresie ustalenia prawidłowego okresu udzielania pomocy socjalnej i opieki medycznej. Proponuje się, aby cudzoziemcom, którym udzielono ochrony międzynarodowej (nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej) pomoc socjalna i opieka medyczna przysługiwała przez okres 2 miesięcy od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w tej sprawie. Z kolei cudzoziemcom, wobec których postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej zostało umorzone, pomoc socjalna i opieka medyczna będzie przysługiwała przez okres 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej w tej sprawie.

W przypadku otrzymania przez cudzoziemców decyzji negatywnej proponuje się, analogicznie jak dotychczas, by pomoc socjalna i opieka medyczna przysługiwała przez okres 30 dni.

W celu zapewnienia efektywności rozwiązań odnoszących się do rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w trybie granicznym, projekt przewiduje wdrożenie art. 8 ust. 3 lit. c dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96), który dopuszcza możliwość detencji w związku z postępowaniem mającym na celu podjęcie decyzji w sprawie prawa wnioskodawcy do przybycia na terytorium państwa członkowskiego. I tak, jeżeli w odniesieniu do cudzoziemca, który w przejściu granicznym złoży wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, będą zachodzić okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania w trybie granicznym, stwierdzone przez organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej cudzoziemiec nie otrzyma prawa wjazdu na to terytorium, lecz zostanie zatrzymany (projektowany pkt 6 w ust. 1 w art. 87). Oznacza to, że zatrzymanie nie będzie stosowane w sposób automatyczny w stosunku do każdej osoby, która składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicy. Nadto zasadność zatrzymania będzie poddana kontroli sądu. W stosunku do takiego cudzoziemca będą stosowane także opisane w art. 88 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony tzw. środki alternatywne dla detencji. Jednakże ze względu na szczególny charakter postępowania prowadzonego w trybie granicznym proponuje się jako środek alternatywny orzeczenie o poddaniu się przez cudzoziemca wszystkim obowiązkom określonym w art. 88 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. W tym celu zaprojektowano zmianę brzmienia ust. 3 w art. 88, który stanowi, iż w postanowieniu o zastosowaniu środków alternatywnych, w przypadku gdy mogą zachodzić okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania w trybie granicznym, stwierdzone przez organ właściwy do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej orzeka się o zastosowaniu łącznie wszystkich środków alternatywnych. Przyjęte rozwiązanie wynika z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2013/33/UE, zgodnie z którym w przypadku gdy jest to konieczne, państwa członkowskie mogą, po indywidualnym zbadaniu każdej sprawy, zatrzymać wnioskodawcę, jeżeli nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków przymusu. Mając na uwadze „*skuteczne zastosowanie łagodniejszych środków przymusu*” oraz fakt, iż wnioskodawca, którego wniosek jest rozpatrywany w trybie granicznym, zgodnie z art. 43 dyrektywy 2013/32/UE ma ograniczony dostęp do terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzenie w projekcie ustawy przedmiotowej regulacji wpłynie na zwiększenie efektywności monitorowania wykonywania nałożonego na wnioskodawcę obowiązku wynikającego ze stosowania środków alternatywnych.

Dodatkowo art. 88 został uzupełniony o przepisy regulujące tryb postępowania ze środkami stanowiącymi zabezpieczenie pieniężne w przypadku gdy taki obowiązek zostanie nałożony na cudzoziemca. Zgodnie z projektowanym art. 88 ust. 3a, w przypadku gdy w postanowieniu o zastosowaniu środków orzeczono zabezpieczenie pieniężne cudzoziemiec będzie obowiązany przekazać wymaganą kwotę komendantowi oddziału Straży Granicznej lub komendantowi placówki Straży Granicznej w celu wpłaty na rachunek bankowy. Projektowany przepis ma na celu skuteczną realizację orzeczonego w postanowieniu środka alternatywnego. Zabezpieczenie pieniężne będzie zwracane cudzoziemcowi w chwili wykonania zobowiązania cudzoziemca do powrotu orzeczonego w decyzji kończącej postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej albo po wydaniu w tym postępowaniu decyzji pozytywnej dla cudzoziemca.

W projektowanym art. 88 ust. 5 określa się przypadki, w których nastąpi przepadek orzeczonego zabezpieczenia pieniężnego. Przepadek nastąpi, gdy wnioskodawca lub osoba, w imieniu której wnioskodawca występuje, nie stawił się bez usprawiedliwionej przyczyny w ośrodku recepcyjnym w terminie 1 dnia od dnia złożenia wniosku, opuścił ośrodek i nie powrócił do niego przez okres dłuższy niż 2 dni bez usprawiedliwionej przyczyny, opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie stawił się na przesłuchanie i nie wykazał w terminie 7 dni od dnia wyznaczonego na przesłuchanie, że niedopełnienie tego obowiązku było spowodowane okolicznościami, za które nie ponosi odpowiedzialności. Projektowany przepis ma na celu wyeliminowanie przypadków opuszczania przez wnioskodawców lub osoby wobec których wnioskodawca występuje terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie gdy wobec tej kategorii cudzoziemców prowadzone jest postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej. Projektowane art. 88 ust. 6 i 7 regulują tryb postępowania ze środkami stanowiącymi zabezpieczenie pieniężne, w przypadku gdy z winy wnioskodawcy wystąpią przesłanki przepadku zabezpieczenia. Zgodnie z projektowanym art. 88 ust. 6 przepadek zabezpieczenia pieniężnego będzie stwierdzał sąd na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, którzy następnie przekażą zabezpieczenie naczelnikowi właściwego urzędu skarbowego.

Zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 89 ust. 1 pkt 2 wnioskodawcę lub osobę, w imieniu której wnioskodawca występuje, którzy zostali zatrzymani na podstawie projektowanego art. 87 ust. 1 pkt 6, będzie umieszczać się w strzeżonym ośrodku lub areszcie

dla cudzoziemców na okres 28 dni. Okres umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców został określony na podstawie art. 43 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE. Zgodnie z tym przepisem, państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja podejmowana w ramach procedur przewidzianych w ust. 1 została podjęta w rozsądnym terminie. Jeżeli decyzja nie została podjęta w terminie czterech tygodni, wnioskodawca otrzymuje pozwolenie na wjazd na terytorium państwa członkowskiego w celu rozpatrzenia jego wniosku zgodnie z innymi przepisami niniejszej dyrektywy.

Co do zasady cudzoziemcy zatrzymani na podstawie projektowanego art. 87 ust. 1 pkt 6 będą umieszczani w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców na okres 28 dni, jednakże będzie możliwe przedłużenie tego pobytu do 90 dni. Sąd będzie mógł przedłużyć pobyt cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców w przypadku gdy przed upływem okresu 28 dni organ rozpatrujący odwołanie w trybie granicznym nie wydał decyzji lub istnieje uzasadnione przypuszczenie, że okres wykonania decyzji kończącej postępowanie prowadzone w trybie granicznym ulegnie przedłużeniu, okres pobytu wnioskodawcy lub osoby, w imieniu której wnioskodawca występuje, w strzeżonym ośrodku i areszcie dla cudzoziemców przedłuża się do 90 dni (projektowany ust. 1a w art. 89). Oznacza to, że w przypadku gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej będzie rozpatrywany w trybie granicznym cudzoziemiec będzie mógł przebywać w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców maksymalnie 90 dni (28 + 62). Zgodnie z projektowanymi przepisami nie przewiduje się w stosunku do tej kategorii cudzoziemców przedłużenia terminu pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców do 6 miesięcy, o którym mowa w art. 89 ust. 5.

W celu zapobiegania nadużywaniu instytucji ochrony międzynarodowej poprzez składanie kolejnych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, skutecznego zakończenia postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej oraz efektywnego wykonania orzeczenia o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu proponuje się, w przypadku złożenia przez cudzoziemca lub w jego imieniu kolejnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, przedłużenie okresu pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców do 12 miesięcy. Znalazło to odzwierciedlenie w projektowanym ust. 5a w art. 89 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Konsekwencją wprowadzenia powyższego rozwiązania będzie:

- 1) przedłużenie pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców do 12 miesięcy, w przypadku gdy cudzoziemiec złoży kolejny wniosek o udzielenie

ochrony międzynarodowej podczas pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców;

- 2) umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców na okres kolejnych 6 miesięcy, w przypadku zwolnienia cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców po upływie 6 miesięcy, o których mowa w art. 89 ust. 5 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Pozostałe zmiany projektowane w art. 89 są związane z wprowadzeniem odrębnych regulacji odnośnie cudzoziemców zatrzymanych w przejściu granicznym, którzy złożą wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, a nie będą spełniać warunków wjazdu i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (zatrzymani na podstawie projektowanego art. 87 ust. 1 pkt 6) i koniecznością wyłączenia przepisów odnoszących się do pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców w związku z postępowaniem o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzonym w trybie granicznym z dotychczasowych przepisów dotyczących pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców.

Zgodnie z projektowanym pkt 2 w ust. 2 w art. 89b cudzoziemca, który przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców w związku z postępowaniem o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzonym w trybie granicznym, będzie się zwalniać ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, jeżeli załatwienie sprawy dotyczącej udzielenia ochrony międzynarodowej ww. cudzoziemcowi nie nastąpi w terminie 28 dni. Powyższe rozwiązanie jest zgodne z art. 43 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE.

Zmiany projektowane w art. 89n ustawy wynikają z wprowadzenia do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony rozwiązań umożliwiających w ramach jednego postępowania administracyjnego wszczętego na podstawie wniosku cudzoziemca o udzielenie ochrony międzynarodowej, orzekanie przez Szefa Urzędu, w przypadku odmowy przyznania ochrony międzynarodowej, o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych, a w przypadku, o którym mowa w art. 351 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany. Powyższe wiąże się z koniecznością wydawania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany, dokumentów. Cudzoziemcom, którym Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców udzieli zgody na pobyt ze względów humanitarnych będzie wydawana karta pobytu, zaś w przypadku udzielenia zgody na pobyt tolerowany – dokument „zgoda na pobyt tolerowany”.

Jednocześnie z uwagi na powołanie w miejsce Rady do Spraw Uchodźców nowego organu tj. Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, art. 89n przewiduje, że w stosunku do Szefa Urzędu w sprawach wydania i wymiany dokumentów, o których mowa w art.89n ust. 1-3 organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego będzie Kolegium Odwoławcze, przy czym czynności faktycznych wydania lub wymiany dokumentów na podstawie decyzji Kolegium Odwoławczego będzie dokonywał Szef Urzędu.

Wprowadzenie procedur granicznych jest nierozzerwalnie związane z koniecznością usprawnienia procedury odwoławczej, jeśli zasadą, wynikającą z art. 43 dyrektywy 2013/32/UE, ma być to, aby w czasie ich trwania cudzoziemiec nie miał dostępu do terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a tym samym nie mógł się w tym okresie swobodnie przemieszczać. W ocenie projektodawcy wymaga to powierzenia kompetencji instancji odwoławczej podmiotowi o cechach sądu przy czym przyjęto, że organ taki powinien mieć cechy sądu w rozumieniu tego pojęcia przypisywanym mu na gruncie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Zaimplementowanie do krajowego porządku prawnego procedur granicznych przy utrzymaniu obecnego toku instancji (Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Rada do Spraw Uchodźców) byłoby całkowicie niecelowe, gdyż nie zostałyby osiągnięty efekt akceleracji działań państwa wobec cudzoziemca i nie zostałyby zahamowana nielegalna migracja do innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Zgodnie z art. 43 ust. 2 dyrektywy 2013/32/UE po upływie czterech tygodni od wszczęcia postępowania granicznego w sprawie ochrony międzynarodowej cudzoziemiec musi zostać dopuszczony na terytorium państwa, o ile w tym czasie nie zakończy się postępowanie przed organem rozstrzygającym. W obecnym układzie toku instancji, gdy Rada do Spraw Uchodźców nie ma cech sądu i może być traktowana jedynie jako kolejny organ rozstrzygający (w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, tj. tak samo jak organ pierwszej instancji), w terminie czterech tygodni musiałoby dojść do doręczenia decyzji ostatecznej. Jest to niewykonalne, poza sytuacją, gdy cudzoziemiec nie wniósłby odwołania. Założeniem dyrektywy 2013/32/UE jest stosowanie procedur granicznych wyłącznie w przypadku bezpośredniej kontroli instancyjnej przez sąd. Wówczas termin czterech tygodni odnoszony byłby wyłącznie do etapu postępowania przed Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców, a w okresie postępowania odwoławczego (o ile wykonanie decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców zostanie wstrzymane), cudzoziemiec może pozostawać w detencji.

W trakcie analiz w celu wypracowania jak najlepszego systemu bezpośredniej kontroli przez sąd rozważano różne opcje, w tym zaskarżenie decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego oraz wzmocnienie instytucjonalne Rady do Spraw Uchodźców, wraz z nadaniem jej cech organu o charakterze sądu w rozumieniu prawa Unii Europejskiej. Wdrożenie pierwszego z tych wariantów nie zrealizowałoby stawianych celów, ze względu na długotrwałość postępowania sądowego. Nie ma realnej możliwości rozstrzygnięcia przez sąd środków zaskarżenia w terminie krótszym niż kilka miesięcy, a prawdopodobnie byłby to okres znacznie dłuższy. Ponadto, przepisami szczególnie należałoby dokonać bardzo głębokiej modyfikacji ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, z późn. zm.), ze względu na oczywistą niezgodność jej przepisów z dyrektywą 2013/32/UE. Wybór tego wariantu oznaczałby też znaczne obciążenie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który musiałby przejąć od Rady do Spraw Uchodźców obowiązki realizowane na etapie postępowania sądownoadministracyjnego.

Z kolei wzmocnienie instytucjonalne Rady do Spraw Uchodźców, zważywszy na warunki i sposób funkcjonowania Rady, nie gwarantuje jednak wykorzystania w pełni możliwości, jakie daje wprowadzenie procedury granicznej. Obecna konstrukcja Rady do Spraw Uchodźców została zaprojektowana w drugiej połowie lat 90., w warunkach względnie niskich statystyk migracyjnych (struktura pozaetatowa opierająca się na osobach zatrudnionych w innych podmiotach, relatywnie niewielka liczba członków, z założenia niewielka etatowo obsługa zapewniana przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, znacząco okrojona w ostatnich latach). W coraz większym stopniu jest ona niedostosowana do współczesnych wyzwań. Z uwagi na bezprecedensowy wzrost w dwóch ostatnich latach liczby spraw rozpatrywanych przez Radę do Spraw Uchodźców, realne staje się ryzyko coraz znacześniejszego wydłużania czasu trwania postępowań odwoławczych, a w konsekwencji dłuższego okresu korzystania przez cudzoziemców z prawa do świadczeń socjalnych i ochrony przed wydalaniem.

Projektodawca po wnikliwej analizie uznał za najlepsze rozwiązanie, zwłaszcza ze względu na możliwie największą do uzyskania efektywność działań podejmowanych wobec cudzoziemca, utworzenie organu o cechach sądu w rozumieniu tego pojęcia przypisywanym mu na gruncie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który przejąłby kompetencje Rady do Spraw Uchodźców. Tymi cechami są niezależność, bezstronność, ustanowienie na mocy prawa, stałość, kontrydiktoryjność postępowania, obowiązkowy charakter jurysdykcji. Rada do Spraw Uchodźców ma dziś zbliżony status, jednak przeciwko

uznaniu jej za organ o charakterze sądu przemawia jedynie brak cechy kontradiktoryjności postępowania.

Oprócz możliwości wdrożenia procedur granicznych, utworzenie organu o charakterze sądu pozwoli na wykonanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu już po doręczeniu orzeczenia organu o charakterze sądu, o ile nie doszłoby do wstrzymania wykonania tego orzeczenia. Stanowiłoby to prawdopodobnie istotną akcelerację działań podejmowanych wobec cudzoziemców, w stosunku do stanu obecnego. To przyspieszenie przełoży się na zwiększenie skuteczności detencji, wykonalności powrotów osób, którym odmówiono ochrony międzynarodowej i skrócenie okresu pobierania świadczeń socjalnych. Zaletą tego rozwiązania jest także zgodność z dyrektywą 2013/32/UE, która zakłada wnoszenie środków zaskarżenia od decyzji organu rozstrzygającego do sądu nie tylko w trybie granicznym, ale też w pozostałych przypadkach poddanych jej działaniu.

Dodatkowo projektodawca uznał za zasadne poszerzenie właściwości organu o charakterze sądu o postępowania odwoławcze w innych sprawach niż udzielenie i pozbawienie ochrony międzynarodowej, w szczególności chodzi o przejęcie kompetencji do rozpatrywania środków zaskarżenia w postępowaniu o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. W świetle prawa Unii Europejskiej umożliwi to realizację powrotu cudzoziemca już po wydaniu orzeczenia przez organ o charakterze sądu i rezygnację z ochrony na etapie sądownoadministracyjnym (obecny art. 331 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach), na zasadach analogicznych jak w przypadku decyzji kończącej sprawę o udzielenie ochrony międzynarodowej. Takie rozwiązanie byłoby zbieżne z prawem Unii Europejskiej, w szczególności dyrektywą 2008/115/WE. Poza implikacjami płynącymi z prawa Unii Europejskiej za takim rozwiązaniem przemawia także częściowa zbieżność przedmiotu rozstrzygnięcia w tych postępowaniach, tj. rozstrzygnięcie w tych postępowaniach o udzieleniu cudzoziemcom ochrony w różnych jej formach. Względy spójności systemowej uzasadniają, by w zakresie właściwości organu o charakterze sądu znalazły się także postępowania odwoławcze w sprawach: stosowania rozporządzenia 604/2013, tzw. Dublin III (w ramach postępowania o udzielenie ochrony i prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach), przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu, cofnięcia zakazu wjazdu, udzielenia cudzoziemcowi zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany, ich cofnięcia, wydalenia obywatela UE lub członka rodziny niebędącego obywatelem UE.

Proponuje się zatem utworzenie Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców w miejsce Rady do Spraw Uchodźców. W związku z powyższym zasadniczym zmianom

ulegnie rozdział 8 w dziale II ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Zmianie też ulegnie tytuł tego rozdziału, który będzie brzmiał: „Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców”. Projektowane przepisy nowego rozdziału 8 będą zawierały przepisy ustrojowe, zaś dodawany w projekcie ustawy nowy rozdział 9 pod tytułem: „Postępowanie przed Kolegium Odwoławczym do spraw Cudzoziemców” proceduralne.

Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie organem wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, rozpatrującym odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia wydawane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów dziale II ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, z wyjątkiem spraw, o których mowa w rozdziale 4a i rozdziale 5. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie też organem właściwym w sprawach stwierdzenia nieważności decyzji i postanowień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców i organów Straży Granicznej, wydanych w postępowaniach, o których mowa w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, jak również w sprawach wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji lub postanowień. Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie także organem wyższego stopnia, gdy przepisy odrębne będą tak stanowiły. W projektowanej ustawie są to przepisy zmienianej ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach w zakresie dotyczącym odwołań w sprawach zobowiązania cudzoziemca do opuszczenia Rzeczypospolitej Polskiej, a także ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin w zakresie postępowania o wydalenie obywatela Unii Europejskiej lub członka rodziny niebędącego obywatelem Unii Europejskiej. Do zadań Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców będzie należeć ponadto dokonywanie analiz orzecznictwa oraz współpraca z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa.

Zgodnie z projektowanym art. 89r ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony w skład Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców będzie wchodzić 17 członków powoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję przy czym 5 członków Kolegium będzie wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów, 5 osób będzie wskazanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, 5 osób będzie wskazanych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych, 1 osoba będzie wskazana przez ministra właściwego do spraw pracy i 1 osoba będzie wskazana przez Ministra Sprawiedliwości. W przypadku uzasadnionym istotnym wzrostem liczby rozpatrywanych spraw Prezes Rady

Ministrów będzie mógł, na wniosek przewodniczącego Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, złożony na podstawie uchwały Kolegium, powołać dodatkową liczbę członków Kolegium na okres do końca danej kadencji. Kandydatów na dodatkowych członków Kolegium przedstawia minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Projektowana ustawa określa warunki jakie musi spełniać osoba powołana do składu Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców. Osoba taka powinna:

- 1) posiadać obywatelstwo polskie;
- 2) korzystać z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 3) być nieskazitelnego charakteru;
- 4) nie być skazaną prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione z winy umyślnej ściągane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 5) posiadać dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 191a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842, z późn. zm.) albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji;
- 6) być zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków członka Kolegium;
- 7) ukończyć 30 lat;
- 8) wyróżnić się wiedzą lub doświadczeniem praktycznym w zakresie problematyki uchodźstwa i migracji.

Warunek ukończenia studiów wyższych prawniczych nie będzie musiał być spełniony w przypadku osoby, która posiada wykształcenie wyższe inne niż prawnicze i co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w administracji publicznej lub udokumentowaną znajomość problematyki migracyjnej.

Przewiduje się, że członkowie Kolegium przy powołaniu będą składać ślubowanie. Członkowie Kolegium będą używać stroju urzędowego na rozprawie.

Członkostwo w Kolegium Odwoławczym do Spraw Cudzoziemców będzie mieć charakter etatowy. Tylko w przypadku gdy w celu rozpatrzenia istotnie zwiększonej liczby odwołań trzeba będzie przejściowo zwiększyć liczebność Kolegium będzie możliwe powołanie członków pozaetatowych. Przy czym przewodniczący i wiceprzewodniczący Kolegium zawsze muszą być członkami etatowymi Kolegium. Członkowie Kolegium w

zakresie wykonywania czynności wynikających z zadań Kolegium będą korzystać z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie finansowane ze środków budżetowych z części – sprawy wewnętrzne i obsługę administracyjną i finansową zapewni mu urząd obsługujący ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Dla podkreślenia, iż Kolegium ma charakter sądu w rozumieniu prawa Unii Europejskiej oraz dla zapewnienia odpowiedniego poziomu wynagrodzeń członków Kolegium, planowane jest ustalenie wysokości wynagrodzenia członków projektowanego Kolegium do Spraw Cudzoziemców w oparciu o analogiczne regulacje przewidziane w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.); vide: załącznik do ustawy - stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów. Etatowym członkom Kolegium przysługuje wynagrodzenie w wysokości 75% wynagrodzenia, o którym mowa w załączniku do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062 z późn. zm.), z zastosowaniem następujących mnożników i podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego:

- 1) Przewodniczącemu Kolegium – stawka trzecia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego;
- 2) wiceprzewodniczącemu Kolegium - stawka druga wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego;
- 3) członkom Kolegium - stawka pierwsza wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego.

Wynagrodzenie etatowych członków Kolegium różnicuje ponadto dodatek za długoletnią pracę, wynoszący, począwszy od szóstego roku pracy, 5% wynagrodzenia zasadniczego i wzrastający po każdym roku o 1 %, aż do osiągnięcia 20 % wynagrodzenia zasadniczego.

Etatowy członek Kolegium może otrzymać dodatek zadaniowy za wykonywanie dodatkowych, powierzonych mu przez Przewodniczącego Kolegium zadań określonych w art. 89p ust. 5 na okres wykonywania tych zadań, ze środków przeznaczonych na wynagrodzenia.

Projektowane zmiany obejmują również regulacje dotyczące odwołania członka Kolegium, ograniczeń w możliwości przyjmowania dodatkowego zatrudnienia i przynależności do organizacji, wyboru przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Kolegium, zadań przewodniczącego Kolegium, nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy z etatowymi członkami Kolegium oraz wynagrodzeń dla członków Kolegium.

Członkowie Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców będą podlegać odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie swoich obowiązków i uchybienie godności

zawodowej. Jako kary dyscyplinarne proponuje się: upomnienie, usunięcie z zajmowanej funkcji lub wykluczenie ze składu Kolegium.

Dodawany rozdział 9 w dziale II ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony reguluje postępowanie przed Kolegium Odwoławczym do spraw Cudzoziemców. Orzeczenia Kolegium będą wydawane po przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej. Przewodniczący Kolegium mając na względzie całokształt przytoczonych przez strony twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych może skierować sprawę do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym, gdy uzna, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Przy orzekaniu członkowie Kolegium są niezależni i związani wyłącznie przepisami prawa. Zgodnie z przyjętą koncepcją, projekt zapewnia kontrydiktoryjność postępowania przed Kolegium. W celu jej realizacji jako nowe rozwiązanie projektowana ustawa wprowadza rozprawę. Rozprawa będzie prowadzona i protokół z rozprawy będzie sporządzany w języku polskim. Kolegium zapewni podczas rozprawy cudzoziemcowi niewładającemu językiem polskim pomoc tłumacza. Przebieg rozprawy będzie mógł zostać utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz. Cudzoziemiec otrzyma, na swój wniosek, kopię protokołu rozprawy oraz zapis dźwięku lub obrazu, w przypadku gdy przebieg rozprawy został utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk lub obraz. W rozprawie oprócz osób wskazanych w art. 90 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego będzie mógł wziąć udział pełnomocnik organu, który wydał zaskarżoną decyzję.

Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie orzekać w składach trzyosobowych, z wyjątkiem rozstrzygania spraw, w których zaskarżona decyzja została wydana w trybie przyspieszonym lub granicznym, w których orzeka w składzie jednoosobowym. Orzeczenia składów trzyosobowych będą zapadać większością głosów i członek składu orzekającego nie będzie mógł wstrzymać się od głosu. Natomiast jeżeli członek składu orzekającego nie zgodził się z większością głosujących, może przy podpisywaniu orzeczenia zgłosić zdanie odrębne, podając, w jakiej części i w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie.

Projektowane przepisy zakładają, że załatwienie sprawy przed Kolegium do spraw Cudzoziemców powinno nastąpić w terminie 14 dni – gdy zaskarżona decyzja została wydana w trybie granicznym, 1 miesiąca – gdy zaskarżona decyzja została wydana w trybie przyspieszonym i 2 miesięcy – w pozostałych przypadkach.

Wniesienie skargi do sądu administracyjnego na decyzję Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców, na mocy której cudzoziemiec jest zobowiązany do powrotu, nie będzie powodować wstrzymania wykonania tej decyzji, chyba że cudzoziemiec złoży wniosek o

wstrzymanie jej wykonania. Zgodnie z projektowanym art. 89zo Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców może wstrzymać wykonanie decyzji, gdy cudzoziemiec uprawdopodobni, że zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub jej wykonanie spowoduje nieodwracalne skutki. W przypadku gdy cudzoziemiec wraz z wniesieniem do sądu administracyjnego skargi na decyzję Kolegium w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej złoży wniosek o wstrzymanie wykonania wcześniej wydanej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która nie została wykonana, Kolegium będzie mogło wstrzymać wykonanie tej decyzji z tych samych przyczyn, gdy cudzoziemiec uprawdopodobni, że jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków. Projekt ustawy zawiera także przepis upoważniający sąd do wstrzymania wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w sytuacji powyżej opisanej. Wstrzymanie wykonania decyzji utraci moc w razie wydania przez sąd orzeczenia kończącego postępowanie w pierwszej instancji. Wprowadzenie powyższych rozwiązań jako rozwiązań szczególnych w stosunku do wynikających z ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi wiąże się z koniecznością wyłączenia stosowania art. 61 § 2-4 i 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Projektowane zmiany w art. 92 mają charakter porządkujący. Zmiana w ust. 1 w pkt 2 jest związana z brzmieniem art. 60 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach wskazującego cele, w jakich są wydawane wize Schengen lub wize krajowej i polega na usunięciu z ust. 1 pkt 2 wize krajowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu. Zmiana w ust. 2 wynika ze zmiany struktury organizacyjnej Straży Granicznej.

Ponadto, w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wprowadza się również zmiany dotyczące udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie w związku z przejściem przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Projektowane zmiany dotyczące art. 52 ust. 1a, art. 70, art. 74, art. 75, art. 75a, art. 82c ust. 1, art. 85 oraz art. 86 są konsekwencją wprowadzenia zmian w tym zakresie w ustawie o cudzoziemcach i mają na celu zachowanie spójności z rozwiązaniami proponowanymi w ustawie o cudzoziemcach.

Projektowane przepisy stanowią również, iż pomoc związana z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 będzie udzielana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Konieczne zmiany w tym zakresie zostały zaproponowane w art. 75a, art. 82c ust. 3, dodawanym art. 85a i art. 86 ust. 1 poprzez uchylenie pkt 4. Przejęcie przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców ma na celu uproszczenie procedur, przyspieszenie postępowań w sprawach przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 oraz zwiększenie efektywności działań Straży Granicznej.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w ustawach szczególnych.

W art. 2 proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643, z późn. zm.).

Zmiana polegająca na dodaniu w art. 1 w ust. 2 pkt 2b ma na celu doprecyzowanie zadań Straży Granicznej. Zadania Straży Granicznej wynikające z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony w kontekście przeprowadzanych zmian w tej ustawie są na tyle istotne, że niewystarczające jest ogólne odesłanie przewidziane w art. 1 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej. Stąd propozycja wyodrębnienia w oddzielnej jednostce redakcyjnej zadań Straży Granicznej wynikających z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony.

Propozycja nadania nowego brzmienia pierwszemu tiret w art. 11 w ust. 1 w pkt 5b w lit. c wynika z konieczności uzupełnienia dotychczasowych przepisów o uprawnienie funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie doprowadzenia cudzoziemca do granicy, w przypadku przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, wydanej na podstawie przepisów ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony (tj. proponowany art. 51m tej ustawy). Należy również uwzględnić właściwość Straży Granicznej w zakresie przymusowego wykonania, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzji o zobowiązaniu do powrotu, co wynika ze zmian dokonanych ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 904) (tj. art. 329a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach).

Z kolei propozycja nadania nowego brzmienia trzeciemu tiret w art. 11 w ust. 1 w pkt 5b w lit. c wynika z konieczności uzupełnienia dotychczasowych przepisów o uprawnienie funkcjonariuszy Straży Granicznej w zakresie doprowadzenia cudzoziemca w przypadku przymusowego wykonania, wydanej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzji o wydaleniu obywatela UE lub członka rodziny niebędącego obywatelem UE z uwagi na obawy o działalność terrorystyczną, co wynika ze zmian dokonanych ustawą z dnia 10

czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (art. 73c ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin).

W art. 3 proponuje się nadanie nowego brzmienia ust. 2 w art. 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, zgodnie z którym Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców będzie organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do wojewody w postępowaniu o wydalenie obywatela UE lub członka rodziny niebędącego obywatelem UE oraz w postępowaniu, o którym mowa w art. 76 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin. Zmiana ta wynika z przeobrażeń instytucjonalnych dokonywanych przedmiotowym projektem ustawy w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony i w konsekwencji z konieczności zapewnienia spójności systemowej.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach są przede wszystkim konsekwencją zmian wprowadzanych w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony i mają na celu zapewnienie spójności systemowej.

W związku z wprowadzeniem uregulowanych w art. 36 i 38 dyrektywy 2013/32/UE koncepcji bezpiecznego kraju pochodzenia i bezpiecznego kraju trzeciego, konieczne jest rozszerzenie kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o przekazywanie Komisji Europejskiej uznanych przez Rzeczpospolitą Polską na potrzeby rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej listy bezpiecznych krajów pochodzenia oraz listy bezpiecznych krajów trzecich (projektowany pkt 5a w art. 22 w ust. 1). Obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej takich list wynika z art. 37 ust. 4 i art. 38 ust. 5 dyrektywy 2013/32/UE.

Zmiana w art. 196 wprowadza do instytucji pobytu stałego obowiązującą w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy zasadę, że odmawia się wszczęcia postępowania, gdy prowadzone jest postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej lub o udzielenie azylu.

Dodanie zaś pkt 1a w ust. 2 art. 199 ma na celu przeciwdziałanie nadużywaniu procedury azylowej do legalizacji pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W sytuacji bowiem gdy zaistniały przesłanki do pozbawienia cudzoziemca ochrony międzynarodowej, a zezwolenie na pobyt stały zostało wydane z uwagi na okoliczność przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej lub

zgody na pobyt ze względów humanitarnych, projektodawca zdecydował się na pozbawienie takiego cudzoziemca również wydanego mu zezwolenia na pobyt stały.

Projektowane zmiany w art. 229 i art. 245 dotyczą kwestii związanych z wydawaniem kart pobytu cudzoziemcom, którym Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w ramach postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej udzielił zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Zgodnie z obowiązującym art. 229 pierwsza karta pobytu, co do zasady, jest wydawana z urzędu. Jednym z wyjątków jest uzyskanie przez cudzoziemca zgody na pobyt ze względów humanitarnych. W takim przypadku pierwsza karta pobytu wydawana jest na wniosek cudzoziemca. W art. 229 w ust. 4 określającym wyjątki od zasady wydawania pierwszej karty pobytu z urzędu proponuje się doprecyzowanie pkt 3 poprzez wskazanie, że na wniosek cudzoziemca wydaje się pierwszą kartę pobytu, jeżeli uzyskał zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, o której mowa w art. 348, czyli udzielanej przez organ Straży Granicznej. Dzięki temu zabiegowi karty pobytu wydawane cudzoziemcom, którym zgody na pobyt ze względów humanitarnych udzielił Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w ramach postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej wydawane byłyby z urzędu zgodnie z regulacją ust. 2 w art. 229. Zmiana brzmienia art. 245 ma na celu określenie właściwości Szefa Urzędu do wydania, odmowy wydania, wymiany i odmowy wymiany karty pobytu w przypadku cudzoziemca, któremu udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych na podstawie art. 47 ust. 1a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, wskazanie Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców jako organu wyższego stopnia w stosunku do Szefa Urzędu w ww. sprawach oraz wyznaczenie Szefa Urzędu jako organu właściwego do wydania lub wymiany karty pobytu, jeżeli zgody na pobyt ze względów humanitarnych udzieliło Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jako organ wyższego stopnia lub gdy Kolegium Odwoławcze do spraw Cudzoziemców jako organ wyższego stopnia wydało decyzję o wydaniu albo wymianie karty pobytu.

Dodanie w art. 231 ust. 5 wynika z konieczności wprowadzenia możliwości przyjęcia od cudzoziemca wniosku o wydanie karty pobytu lub dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” również w przypadku braku dokumentu podróży lub innego dokumentu tożsamości.

Obecnie art. 231 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach obliguje cudzoziemca do przedstawienia ważnego dokumentu podróży przy składaniu wniosku o wydanie zarówno karty pobytu, jak i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany”, dopuszczając jedynie, zgodnie z art. 231 ust. 3, możliwość przedstawienia przez cudzoziemca w szczególnie uzasadnionym przypadku innego dokumentu tożsamości niż dokument podróży.

Należy jednakże podkreślić, że wśród cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany niejednokrotnie zdarzają się sytuacje, gdy cudzoziemiec w związku ze swoim dotychczasowym nielegalnym pobylem nie posiada i nie ma możliwości uzyskania takich dokumentów. Wprowadzona w projekcie ustawy regulacja wyeliminuje przypadki, gdy cudzoziemcowi zostaje udzielone ww. zezwolenie na pobyt, a nie może mu zostać wydany dokument pobytowy.

W celu usunięcia wątpliwości interpretacyjnych w art. 244 proponuje się doszczegółowienie, w jakich przypadkach będzie zamieszczana na karcie pobytu adnotacja „dostęp do rynku pracy”.

Projektowane zmiany w art. 277, art. 299, art. 302, art. 303, art. 305, art. 321, art. 330, art. 331 oraz dodanie art. 334a mają na celu zapewnienie spójności systemowej ze zmianami wprowadzanymi przedmiotową nowelizacją do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. W związku z przyjęciem rozwiązania, że w ramach postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców będzie orzekał o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy, odmowy udzielenia ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych albo zgody na pobyt tolerowany, konieczne jest dostosowanie w tym zakresie właściwych przepisów ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach regulujących kwestie związane z obowiązkiem opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz postępowaniem w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzonym przez organy Straży Granicznej. Projektowane zmiany uwzględniają również modyfikacje w ukształtowaniu postępowania odwoławczego w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu, tj. ustanowienie Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców organem wyższego stopnia w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej w sprawach o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu oraz cofnięcia zakazu, o którym mowa w art. 318 ust. 1. Dodatkowo, w związku z powierzeniem kompetencji do rozpatrzenia środka zaskarżenia w postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu Kolegium Odwoławczemu do spraw Cudzoziemców, posiadającemu cechy sądu w rozumieniu art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zasadne jest uchylenie art. 331, nie ma bowiem uzasadnienia dla tak długotrwałej suspensywności środka zaskarżenia. Konsekwencją uchylenia art. 331 jest uchylenie ust. 5 w art. 403.

Zmiany w art. 330 dostosowują ustawę o udzielaniu cudzoziemcom ochrony do dyrektywy 2013/32/UE, która definicję kolejnego wniosku stosuje również do małżonka,

który uprzednio wyraził zgodę na złożenie przez wnioskodawcę wniosku w jego imieniu, a następnie złożył odrębny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i nie zachodzą okoliczności faktyczne dotyczące tego małżonka uzasadniające złożenie odrębnego wniosku.

Przepisy art. 334, art. 334a, art. 335 oraz w art. 336 ust. 1a dotyczą udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym cudzoziemcowi ubiegającemu się o udzielenie ochrony międzynarodowej, którego wniosek o udzielenie tej ochrony ze względów formalnych został pozostawiony bez rozpoznania, cudzoziemcowi któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do, powrotu z wyjątkiem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w której nie określono terminu dobrowolnego powrotu, lub z wyjątkiem innego przypadku, gdy decyzja ta podlega przymusowemu wykonaniu oraz cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, a także cudzoziemcowi w stosunku do którego wszczęto postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, które zakończyło się decyzją o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, zgodnie z art. 334 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach Komendant Główny Straży Granicznej może zapewnić finansowanie pomocy w dobrowolnym powrocie. Natomiast, cudzoziemcowi który po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zrezygnował z ubiegania się o ten status, zgodnie z art. 75 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony pomoc w dobrowolnym powrocie przyznaje, w drodze decyzji, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Projektowane przepisy stanowią, iż pomoc w dobrowolnym powrocie może być udzielona cudzoziemcowi wyłącznie przez Komendanta Głównego Straży Granicznej. Przedmiotowa pomoc będzie udzielana na wniosek cudzoziemca:

- 1) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, z określeniem terminu dobrowolnego powrotu;
- 2) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegającą przymusowemu wykonaniu, który:
 - a) z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców,
 - b) w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców;

- 3) któremu wydano decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- 4) któremu, na jego wniosek, wydano decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej;
- 5) przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170, lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 176.

Przekazanie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie ma na celu zniesienie podziału kompetencji do orzekania w sprawie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Wprowadzenie przedmiotowych uregulowań dodatkowo ma na celu uproszczenie procedur, przyspieszenie postępowań w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu oraz zwiększenie efektywności działań Straży Granicznej. Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie udzielana na wniosek cudzoziemca. Projektowane przepisy określają terminy złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie. Określone w projektowanych przepisach terminy złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie są zgodne z terminami dobrowolnego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz z okresem udzielania cudzoziemcom pomocy socjalnej i opieki medycznej. Termin złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie dotyczy wyłącznie cudzoziemca, któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu z określeniem terminu dobrowolnego powrotu oraz cudzoziemca któremu wydano decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej lub decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej. Przedmiotowe terminy nie dotyczą cudzoziemca, któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która podlega przymusowemu wykonaniu, który z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców lub który w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi. Uwzględniając zasadę szybkości postępowania w projektowanych przepisach określono, iż cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem komendanta oddziału Straży

Granicznej, komendanta placówki Straży Granicznej, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub podmiotu, do którego statutowych obowiązków należy organizacja dobrowolnych powrotów. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej oraz podmiot uprawniony do przyjęcia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie, zgodnie z art. 334 ust. 7 są obowiązani niezwłocznie, nie później niż w terminie 48 godzin do przekazania wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej. Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie udzielana w drodze decyzji. Cudzoziemiec w terminie 3 dni od dnia doręczenia decyzji będzie mógł zwrócić się o ponowne rozpatrzenie sprawy. W celu uszczelnienia systemu pomocy socjalnej i opieki medycznej, zgodnie z art. 334a ust. 4 Komendant Główny Straży Granicznej niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 48 godzin, informuje Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o wydaniu decyzji w sprawie udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie lub pozostawieniu wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie bez rozpoznania.

W związku z powierzeniem kompetencji do rozpatrzenia środka zaskarżenia w postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu Kolegium Odwoławczemu do spraw Cudzoziemców posiadającemu cechy sądu w rozumieniu art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej konieczne jest wprowadzenie do ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach regulacji dotyczących udzielania pomocy prawnej cudzoziemcowi, wobec którego została wydana decyzja o:

- 1) zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu,
- 2) przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu.

Ponadto nieodpłatna pomoc prawna będzie przysługiwała cudzoziemcowi również w przypadku, o którym mowa w art. 89zi ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (gdy nie będzie możliwe zapewnienie udziału cudzoziemca, który przebywa w areszcie śledczym, zakładzie karnym, strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, w rozprawie administracyjnej), jeżeli nie ustanowił on pełnomocnika w postępowaniu przed Kolegium Odwoławczym do spraw Cudzoziemców.

Obowiązek zapewnienia cudzoziemcom dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej wynika z przepisów dyrektywy 2008/115/WE. Zgodnie z art. 13 *„Dany obywatel państwa trzeciego ma możliwość uzyskania porady prawnej oraz, w razie konieczności, pomocy tłumacza. Państwa Członkowskie zapewniają, aby niezbędna pomoc prawna lub reprezentacja prawna została przyznana nieodpłatnie na wniosek, zgodnie z odpowiednimi*

przepisami krajowymi lub z zasadami dotyczącymi pomocy prawnej oraz mogą ustalić, że taka nieodpłatna pomoc prawna lub reprezentacja prawna podlegają warunkom określonym w art. 15 ust. 3 – 6 dyrektywy 2005/85/WE.”.

W celu wdrożenia do polskiego porządku prawnego art. 13 dyrektywy 2008/115/WE projektowana regulacja przewiduje, że cudzoziemcowi będzie przysługiwała – na jego wniosek – nieodpłatna pomoc prawna. Pomoc prawna w ramach postępowań odwoławczych będzie polegała na sporządzeniu odwołań od decyzji organu Straży Granicznej oraz działaniu w charakterze pełnomocnika strony w postępowaniu przed organem drugiej instancji. Pomoc prawna nie będzie przysługiwała, jeżeli cudzoziemiec ustanowi w swojej sprawie zawodowego pełnomocnika.

Przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej cudzoziemiec będzie obowiązany złożyć pisemne oświadczenie, że w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu lub przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu, nie ustanowił już adwokata lub radcy prawnego. Oświadczenie składane będzie pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Ponadto, jeżeli nieodpłatnej pomocy prawnej będzie udzielać osoba niebędąca adwokatem albo radcą prawnym zatrudniona przez organizację pożytku publicznego uprawnioną do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, cudzoziemiec będzie składał oświadczenie, że jest świadomy uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej od osoby niebędącej adwokatem albo radcą prawnym. W celu uproszczenia postępowania związanego z dostępem do nieodpłatnej pomocy prawnej wzory oświadczeń będą określone przez załączniki do ustawy i oświadczenia będzie się składać adwokatowi lub radcy prawnemu udzielającemu nieodpłatnej pomocy prawnej, a także uprawnionej do działania w zakresie udzielania pomocy prawnej organizacji pozarządowej.

Uzyskanie tego rodzaju danych, jakie przewiduje się we wzorach oświadczeń, jest niezbędne dla celów kontrolnych, rozliczenia finansowego oraz z uwagi na konieczność ewentualnej, następnej weryfikacji udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej na rzecz cudzoziemca, a także ewentualnego dochodzenia na drodze sądowej i egzekucyjnej zwrotu równowartości nienależnie otrzymanej nieodpłatnej pomocy prawnej.

Nieodpłatnej pomocy prawnej będą udzielali adwokaci i radcy prawni oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego wpisane na listę prowadzoną przez Komendanta Głównego Straży Granicznej na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, które mają podpisane umowy z radcami prawnymi albo adwokatami albo zatrudniające osoby niebędące adwokatem albo radcą prawnym, spełniające łącznie następujące warunki:

- 1) posiadanie dyplomu ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzającego uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplomu potwierdzającego ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą uznanego w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 191a ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym albo dyplomu ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznanego za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji;
- 2) wykonywanie co najmniej przez okres 3 lat czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999, z późn. zm.), kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, z późn. zm.), w podmiotach świadczących pomoc prawną w państwach członkowskich, państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego;
- 3) korzystanie z pełni praw publicznych oraz posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych;
- 4) brak karalności za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

Cudzoziemiec będzie mógł korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej tylko jednego podmiotu. Aby zapobiec działaniu w jednej sprawie jednocześnie wielu podmiotów uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, cudzoziemiec będzie obowiązany do okazania dokumentu potwierdzającego tożsamość i oryginału decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1. Natomiast podmiot przystępujący do udzielania tej pomocy zamieści na oryginale decyzji klauzulę o podjęciu się w określonej dacie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej cudzoziemcowi wskazanemu jako adresat decyzji.

W celu zapewnienia funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej dla cudzoziemców Komendant Główny Straży Granicznej zawrze z okręgowymi radami

adwokackimi i radami okręgowymi izby radców prawnych porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, określające w szczególności:

- 1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze ich działania, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępu cudzoziemców do nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) zobowiązanie dziekanów okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów i radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Aby zapewnić aktualizację danych dotyczących podmiotów świadczących nieodpłatną pomoc prawną, dziekani okręgowych rad adwokackich i rad okręgowych izb radców prawnych będą wskazywać corocznie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej adwokatów i radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

System nieodpłatnej pomocy prawnej będzie obsługiwany ponadto przy udziale organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Listę takich organizacji będzie prowadził Komendant Główny Straży Granicznej. Projektowane zmiany określają zasady uzyskiwania wpisu na listę. Odmowa wpisu będzie następować w drodze decyzji. Aby zapewnić zachowanie wymaganych ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach warunków wpisu na listę, organizacje pozarządowe będą obowiązane corocznie przekazywać Komendantowi Głównemu Straży Granicznej aktualną imienną listę osób, o których mowa w art. 347c ust. 1 pkt 2, lub adwokatów i radców prawnych, z którymi zawarły umowy.

Projektowana ustawa przewiduje także możliwość skreślenia organizacji pozarządowej z listy, wskazując przesłanki tej czynności i tryb postępowania.

Radcy prawni, adwokaci oraz organizacje pozarządowe uprawnione do udzielania pomocy prawnej będą dokumentować na karcie nieodpłatnej pomocy prawnej każdy przypadek udzielenia cudzoziemcowi uprawnionemu nieodpłatnej pomocy prawnej przez podanie informacji dotyczących:

- 1) daty i numeru decyzji, o której mowa w art. 347a ust. 1;
- 2) okresu, w którym nieodpłatna pomoc prawna była udzielana;
- 3) korzystania z usług tłumacza.

Po zakończeniu udzielania cudzoziemcowi nieodpłatnej pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym karty nieodpłatnej pomocy prawnej i oświadczenia, o których mowa w art. 347a ust. 2 i 3, będą przekazywane Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, który przechowa je przez trzy lata od dnia ich sporządzenia, w celu umożliwienia

kontroli prawidłowości realizacji udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Posłużą one także, wraz z innymi dokumentami potwierdzającymi poniesienie kosztów udzielania cudzoziemcom nieodpłatnej pomocy prawnej, do uzyskania wynagrodzenia i zwrotu wydatków, to jest kosztów przejazdu w związku ze świadczoną usługą, określonych ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, i kosztów korzystania z pomocy tłumacza.

Projekt ustawy określa jednakowe dla wszystkich zasady rozliczenia z tytułu świadczenia usług w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, a cudzoziemcowi pozostawia prawo wyboru podmiotu, do którego zwróci się o nieodpłatną pomoc prawną. Komendant Główny Straży Granicznej zostanie zobowiązany do zamieszczenia informacji o radcach prawnych, adwokatach i organizacjach pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego wpisanych na listę na stronie internetowej urzędu obsługującego Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Podobne rozwiązania obowiązują już w polskim prawie w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony w odniesieniu do decyzji w sprawach udzielenia ochrony międzynarodowej oraz decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Zmiana konstrukcji art. 348 wymuszona jest poszerzeniem kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o rozpatrywanie przesłanek do udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Wprowadzenie do ustawy o cudzoziemcom zgody na pobyt ze względów humanitarnych spowoduje bowiem zachodzenie na siebie zakresami z innymi formami ochrony przewidzianymi ww. ustawą. Dotyczy to w szczególności relacji instytucji ochrony uzupełniającej oraz instytucji zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Bowiem w przesłankach udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych jest powtórzona jako przesłanka udzielenia ochrony uzupełniającej, prawo do życia w rozumieniu art. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania (art. 3 Konwencji). Teoretycznie jest też rozróżnienie przesłanki wyrażonej w art. 15 pkt 3 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony i przesłanek zgody na pobyt ze względów humanitarnych ujętych w obecnie obowiązującym art. 348 pkt 1 lit a i b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Celem uniknięcia kilkakrotnego orzekania przez organ o tych samych prawach, czyni się powyższe rozróżnienie.

Proponowane zmiany w art. 355 i art. 357 wynikają z przyjętej przez projektodawcę koncepcji utworzenia Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców jako organu o szerokich kompetencjach. Względy spójności systemowej uzasadniają, aby w zakresie właściwości Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców znalazły się także

postępowania odwoławcze w sprawach: udzielenia cudzoziemcowi zgody na pobyt humanitarny albo zgody na pobyt tolerowany, ich cofnięcia.

Z kolei zmiany projektowane w art. 356 są konsekwencją przyjęcia rozwiązania, że w ramach postępowania w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców będzie orzekał, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy i odmowy udzielenia ochrony uzupełniającej o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

W projektowanym art. 393b ust. 1 organem właściwym do wydania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Przejęcie przez organ Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie wydawania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej ma na celu zniesienie podziału kompetencji w zakresie orzekania w sprawie przekazania cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego oraz doprowadzenia cudzoziemca do granicy, a także od granic do portu lotniczego albo morskiego odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Propozycja zmiany wprowadzenia do wyliczenia w ust. 4 ma charakter redakcyjny i jest konsekwencją zmiany w ust. 1. Dodanie ust. 9 w art. 393b oraz zmiana brzmienia ust. 1 w art. 393a ma na celu doprecyzowanie przepisów w związku z przejściem przez organ Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie wydawania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Propozycja w art. 393b ust. 8 ma na celu umożliwienie przekazywania między organami pism, wydanych w sprawie przekazania do innego odpowiedzialnego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia 604/2013 cudzoziemca, który nie ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej, za pośrednictwem urzędów umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym lub za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej oraz ich doręczania cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.

Projektowany art. 415 ust. 1 pkt 3a przyznaje cudzoziemcowi umieszczonemu w strzeżonym ośrodku lub przebywającemu w areszcie dla cudzoziemców prawo do dostępu do informacji o podmiotach udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu, przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu, o której mowa w projektowanym art. 347a.

Zmiana w art. 450 w ust. 1 w pkt 2 ma charakter redakcyjny i jest konsekwencją powołania nowego organu – Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców – w miejsce Rady do Spraw Uchodźców.

Regulacje proponowane w art. 5-13 projektu ustawy mają charakter dostosowujący i przejściowy. Przepisy art. 5-9 dotyczą spraw związanych z utworzeniem – Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców. Uregulowano również tryb powoływania Kolegium Odwoławczego do spraw Cudzoziemców pierwszej kadencji.

Zgodnie z art. 10 przesądzono, że do postępowań administracyjnych, których nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie ustaw zmienianych w art. 1, art. 3 i art. 4 w niniejszej ustawie, będą stosowane przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W art. 11 określono, że do postępowań administracyjnych w sprawie udzielenia pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, których nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie art. 75 i art. 75a ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zgodnie z art. 12 właściwy do uchylenia, stwierdzenia nieważności lub wygaśnięcia ostatecznej decyzji lub postanowienia wydanych na podstawie ustaw zmienianych w art. 1, art. 3 i art. 4 niniejszej ustawy, przed jej wejściem w życie, jest organ wyższego stopnia w tych postępowaniach. Natomiast właściwość ww. organu będzie określało się według przepisów w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Ponadto, terminy do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określone w art. 299 ust. 6 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, które rozpoczęły bieg przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, będą biec dalej (art. 13).

Przepis art. 14 reguluje kwestie zawierania w 2017 r. porozumień, o których mowa w art. 347f ustawy zmienianej w art. 4 i wskazywania adwokatów i radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 20 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w art. 15-17 zostały określone maksymalne limity wydatków jednostek sektora finansów publicznych wynikające ze zmian wprowadzanych projektowaną ustawą oraz mechanizmy korygujące

mające zastosowanie w przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków.

Przewiduje się zachowanie w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Wejście w życie projektowanej ustawy proponuje się ustalić poprzez wskazanie daty, tzn. 1 października 2017 r., z wyjątkiem przepisów dotyczących zawarcia porozumień z okręgowymi radami adwokackimi i radami okręgowych izb radców prawnych oraz stworzenia listy organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego, uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, które wejdą w życie wcześniej niż pozostałe przepisy ustawy, tj. z dniem 15 sierpnia 2017 r., aby w dacie wejścia w życie pozostałych regulacji objętych projektem cudzoziemcy mieli realną możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia go właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

Załączniki do ustawy
z dnia 2017 r.
(poz. ...)

Załącznik nr 1

WZÓR

Oświadczenie cudzoziemca, o którym mowa w art. 347a ust. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990 i 2066 oraz z 2017 r. poz. 60)

Ja, niżej podpisany (-na):

imię (imiona) i nazwisko,
obywatelstwo, data urodzenia,
imię ojca, miejsce urodzenia,
adres zamieszkania,
PESEL (w przypadku braku nr PESEL seria i numer dokumentu podróży albo innego dokumentu tożsamości) oświadczam, że nie ustanowiłem (-am) adwokata lub radcy prawnego:

- w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu*;
- w sprawie przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu*.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(data i podpis cudzoziemca)

* właściwe zaznaczyć znakiem X

WZÓR

**Oświadczenie cudzoziemca, o którym mowa w art. 347a ust. 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r.
o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990 i 2066 oraz z 2017 r. poz. 60)**

Ja, niżej podpisany (-na):

imię (imiona) i nazwisko
.....,

obywatelstwo, data urodzenia
.....,

imię ojca, miejsce urodzenia
.....,

adres zamieszkania,

PESEL (w przypadku braku nr PESEL seria i numer dokumentu podróży albo innego dokumentu tożsamości), przyjmuję do wiadomości, że nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest przez osobę, która nie jest adwokatem albo radcą prawnym, i:

- 1) uzyskała dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub dyplom potwierdzający ukończenie wyższych studiów prawniczych za granicą uznany w Rzeczypospolitej Polskiej albo dyplom ukończenia wyższych studiów prawniczych za granicą uznany za równoważny z polskim dyplomem potwierdzającym uzyskanie tytułu zawodowego magistra na podstawie umowy międzynarodowej lub w drodze nostryfikacji,
- 2) co najmniej przez okres 3 lat wykonywała czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu,
- 3) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 4) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

Oświadczam, że zostałem (-am) poinformowany (-na), że jakakolwiek odpowiedzialność odszkodowawcza osoby udzielającej mi nieodpłatnej pomocy prawnej jest wyłączona, z wyjątkiem przypadku wyrządzenia szkody z winy umyślnej.

Przyjmuję do wiadomości, że osoba udzielająca mi nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest zobowiązana do zachowania tajemnicy, w rozumieniu art. 180 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.).

Zapoznałem (-am) się z treścią powyższego oświadczenia i wyrażam zgodę na udzielenie mi nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z powyższymi warunkami.

.....

(data i podpis cudzoziemca)